

ΑΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΘΕΜΑ: «ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΟΥΣ.
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ Ν. ΗΛΕΙΑΣ»**

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΘΗ, ΑΜ: 2005249

ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΜΑΡΑΒΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

Καλαμάτα

Νοέμβριος 2011

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πρώτα πολλά την επιβλέπουσα καθηγήτριά κα Μαραβά Νεκταρία, που με τη σωστή καθοδήγηση της διαμορφώθηκε μια εργασία που στηρίχτηκε στη ερευνητική μεθοδολογία για να καταλήξει σε χρήσιμα αποτελέσματα.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση για τις πληροφορίες που μου παρείχε, οι οποίες ήταν πολύτιμες για το λόγο ότι μπόρεσα να διατυπώσω τα συμπεράσματα που αφορούσαν το Στρατηγικό Σχέδιο ανάπτυξης και ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών καθώς και σημαντικά δεδομένα για τον Νομό Ηλείας (όπως δημογραφικά πληθυσμιακά, οικονομικά κτλ.).

Επιπρόσθετα θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φορείς και τους πολίτες του Νομού Ηλείας που με βοήθησαν για να βγάλω εις πέρας την έρευνα μου με την συμπλήρωση ερωτηματολογίων.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένειά μου για την υλική και ψυχική υποστήριξη που μου παρείχε απλόχερα, κατά την διάρκεια των σπουδών μου στο ΑΤΕΙ Καλαμάτας.

Περίληψη πτυχιακής εργασίας

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει την κατάσταση των πυρόπληκτων περιοχών του νομού Ηλείας, καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας που έχει σαν σκοπό την ανασυγκρότηση των περιοχών αυτών.

Στο πρώτο κεφάλαιο της πτυχιακής εργασίας αναλύεται το φυσικό φαινόμενο της πυρκαγιάς και τα προληπτικά μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται οι καταστροφές που σημειώθηκαν στον Νομό Ηλείας και αναφέρονται οι περιοχές που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες.

Στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφεται η φυσιογνωμία του Νομού Ηλείας και πραγματοποιείται SWOT ανάλυση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο περιγράφεται η ανασυγκρότηση και η ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες μέσα από το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης που συντάχθηκε για τα έτη 2009-2020.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έρευνα που πραγματοποιήθηκε τόσο σε φορείς του Νομού Ηλείας, όσο και σε απλούς πολίτες, με σκοπό να ενημερωθούμε για τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	iii
Πίνακες	vi
Διαγράμματα	vii
Εισαγωγή	1
1 ^ο Κεφάλαιο	3
Το φυσικό φαινόμενο της πυρκαγιάς	3
1.1 Φυσικές καταστροφές	3
1.1.1 Πυρκαγιές	6
1.1.1.1 Πως προκαλείται μια πυρκαγιά	7
1.1.1.2 Επιπτώσεις πυρκαγιάς	7
1.1.2 Πρόληψη	8
1.1.2.1 Προληπτικά μέτρα	8
1.1.2.2 Μέτρα – Δράσεις Πολιτικής Προστασίας	9
1.1.2.3 Η Πολιτική Προστασία μετά τον «Καλλικράτη»	11
2 ^ο Κεφάλαιο	13
Οι Πυρόπληκτες περιοχές του νομού Ηλείας	13
2.1 Το καταστροφικό καλοκαίρι του 2007	14
2.2 Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα Νομού Ηλείας	16
2.3 Είδη Καλλιεργειών που υπέστησαν καταστροφή από τις πυρκαγιές	20
2.4 Καταστροφές στον κτηνοτροφικό τομέα	23
2.5 Ποινικές διώξεις	23
3 ^ο Κεφάλαιο	24
Η φυσιογνωμία του Ν. Ηλείας	24
3.1 Γεωφυσικά δεδομένα	26
3.1.1 Συνολική έκταση	26
3.1.2 Κατανομή έκτασης	26
3.1.3 Θάλασσες – ποτάμια	26

3.1.4 Κλίμα	27
3.2 Πληθυσμιακά – δημογραφικά δεδομένα	27
3.2.1 Πληθυσμιακή εξέλιξη	28
3.2.2 Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός	30
3.2.3 Ηλικιακή κατανομή πληθυσμού	31
3.3 Οικονομία	34
3.3.1 Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν	34
3.3.2 Τομεακή σύνθεση	35
3.4 Υποδομές – Ποιότητα ζωής	38
3.4.1 Εκπαίδευση	38
3.4.1.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση	38
3.4.1.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	38
3.4.1.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	39
3.4.2 Υγεία – Πρόνοια	39
3.5 Αξιολόγηση Νομού Ηλείας	41
4ο Κεφάλαιο	43
Ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών του Νομού Ηλείας	43
4.1 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2009-2020	43
4.1.1 Μελέτη - Σύνταξη σχεδίου ειδικού τοπικού ολοκληρωμένου προγράμματος ανασυγκρότησης και ανάπτυξης	45
4.1.2 Υλοποίηση – Εφαρμογή του σχεδίου Ειδικού Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης	46
4.1.3 Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Απασχόλησης	47
4.1.4 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόλησης Ανέργων Πυρόπληκτων περιοχών	48
4.1.5 Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Προγράμματα Αντιπλημμυρικής Προστασίας	49
4.1.6 Διοργάνωση σχολικών εκπαιδευτικών - περιβαλλοντικών εκδρομών με προορισμό την Πυρόπληκτη περιοχή Ν. Ηλείας	51
4.1.7 Δημιουργία πολιτιστικού δικτύου στο Νομό Ηλείας	51
4.1.8 Αναπλάσεις – αισθητική αναβάθμιση πυρόπληκτων Δημοτικών Διαμερισμάτων για την στήριξη του αγροτουρισμού	53
4.1.9 Πρόγραμμα αδειοδότησης κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων	54
4.1.10 Εργασίες Αποκατάστασης Υποδομών Επαρχιακού Και Διαδημοτικού Οδικού Δικτύου	55
4.2 Αξιολόγηση δράσεων ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών	57
5^ο Κεφάλαιο	58
Η έρευνα	58
5.1 Μεθοδολογία έρευνας	58
5.2 Αποτελέσματα έρευνας	59
5.2.1 Ταυτότητα ερωτώμενων	59
5.2.2 Φυσική καταστροφή : Εμπειρία, Αξιολόγηση φορέων	63
5.2.3 Ανασυγκρότηση πυρόπληκτων περιοχών	68

Συμπεράσματα	73
Βιβλιογραφία	75
Παράρτημα I - Πραγματικός πληθυσμός 1991 & 2001	77
Παράρτημα II - Ερωτηματολόγιο	78

Πίνακες

Πίνακας 2.1 Καταστροφές ανά νομό.....	16
Πίνακας 2.2 Πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα Νομού Ηλείας.....	17
Πίνακας 2.3 Είδη Καλλιεργειών που υπέστησαν καταστροφή από τις πυρκαγιές.....	21
Πίνακας 2.4 Είδος καλλιέργειας ανά Δημοτικό Διαμέρισμα.....	22
Πίνακας 3.1 Οι Δήμοι του Ν. Ηλείας πριν και μετά τον «Καλλικράτη».....	25
Πίνακας 3.2 Πληθυσμός Ν. Ηλείας (2011).....	28
Πίνακας 3.3 Πληθυσμιακά στοιχεία Νομού Ηλείας.....	28
Πίνακας 3.4 Στοιχεία απασχόλησης στον νομό Ηλείας.....	30
Πίνακας 3.5 Διαφορές πληθυσμού νομού Ηλείας μεταξύ απογραφών 1991 και 2001.....	33
Πίνακας 3.6 Οι βασικοί τομείς της οικονομίας του νομού Ηλείας.....	36
Πίνακας 3.7 Μονάδες υγείας Νομού Ηλείας.....	40
Πίνακας 3.8 Ανάλυση SWOT.....	42
Πίνακας 4.1 Κατανομή συνεργειών.....	50
Πίνακας 5.1 Φύλο.....	59
Πίνακας 5.2 Ηλικία.....	60
Πίνακας 5.3 Μορφωτικό επίπεδο.....	61
Πίνακας 5.4 Ιδιότητα.....	62
Πίνακας 5.5 Συμμετοχή στην πυρόσβεση.....	63
Πίνακας 5.6 Κήρυξη περιοχής ως πυρόπληκτη.....	64
Πίνακας 5.7 Καταστροφή περιουσιών από πυρκαγιές.....	65
Πίνακας 5.8 Παρουσία τοπικών αρχών στις πυρκαγιές.....	66
Πίνακας 5.9 Λήψη προληπτικών μέτρων.....	67
Πίνακας 5.10 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020.....	68
Πίνακας 5.11 Συμβολή Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020.....	69
Πίνακας 5.12 Τομείς που μπορεί να βοηθήσει περισσότερο το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020.....	70
Πίνακας 5.13 Ενέργειες από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς.....	72

Διαγράμματα

Διάγραμμα 3.1 Εξέλιξη πληθυσμού νομού Ηλείας	29
Διάγραμμα 3.2 Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού νομού Ηλείας	29
Διάγραμμα 3.3 Μόνιμος πληθυσμός ανά ηλικιακές ομάδες	31
Διάγραμμα 3.4 Μόνιμος πληθυσμός αρρένων	32
Διάγραμμα 3.5 Μόνιμος πληθυσμός θηλέων	32
Διάγραμμα 5.1 Φύλο	59
Διάγραμμα 5.2 Ηλικία.....	60
Διάγραμμα 5.3 Μορφωτικό επίπεδο.....	61
Διάγραμμα 5.4 Ιδιότητα.....	62
Διάγραμμα 5.5 Συμμετοχή στην πυρόσβεση.....	63
Διάγραμμα 5.6 Κήρυξη περιοχής ως πυρόπληκτη.....	64
Διάγραμμα 5.7 Καταστροφή περιουσιών από πυρκαγιές.....	65
Διάγραμμα 5.8 Παρουσία τοπικών αρχών στις πυρκαγιές	66
Διάγραμμα 5.9 Λήψη προληπτικών μέτρων.....	67
Διάγραμμα 5.10 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020	68
Διάγραμμα 5.11 Συμβολή Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020	69
Διάγραμμα 5.12 Τομείς που μπορεί να βοηθήσει περισσότερο το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020.....	70
Διάγραμμα 5.13 Ενέργειες από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς	72

Εισαγωγή

Σκοπός εργασίας

Η παρούσα εργασία έχει σκοπό να παρουσιάσει την κατάσταση των πυρόπληκτων περιοχών του νομού Ηλείας, καθώς και το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας που έχει σαν σκοπό την ανασυγκρότηση των περιοχών αυτών.

Μελέτη περίπτωσης

Ο νομός Ηλείας είναι νομός της Ελλάδας που βρίσκεται γεωγραφικά στην Πελοπόννησο με πληθυσμό 193.288 κατοίκων (απογραφή 2001). Διοικητικά ανήκει στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Πρωτεύουσα του νομού είναι ο Πύργος (33.791 κάτοικοι).

Οι καταστροφές που σημειώθηκαν στον Νομό Ηλείας από τις πυρκαγιές του 2007 ήταν τεράστιες, δεδομένου ότι 168 από τα 220 συνολικά Δημοτικά Διαμερίσματα του Νομού (όπως οι δήμοι διαμορφώνονταν πριν τον «Καλλικράτη») χαρακτηρίστηκαν ως πυρόπληκτα. Η έκταση των πυρόπληκτων αντιστοιχεί στο 76% (1.994 τετρ. χλμ.) της συνολικής έκτασης του Νομού και ο πληθυσμός τους στο 80% του συνολικού.

Δομή εργασίας

Στο **πρώτο κεφάλαιο** της πτυχιακής εργασίας αναλύεται το φυσικό φαινόμενο της πυρκαγιάς. Ποιες φυσικές καταστροφές μπορούν να προκληθούν και ποιο συγκεκριμένα πως προκαλείται μια πυρκαγιά και ποιες είναι οι επιπτώσεις της. Επιπλέον γίνεται αναφορά στα προληπτικά μέτρα που μπορούν να λάβουν οι πολίτες αλλά και η Πολιτική Προστασία.

Στο **δεύτερο κεφάλαιο** περιγράφονται οι καταστροφές που σημειώθηκαν στον Νομό Ηλείας -και όχι μόνο- το καλοκαίρι του 2007. Επιπλέον αναφέρονται οι πυρόπληκτες περιοχές του Νομού.

Στο **τρίτο κεφάλαιο** περιγράφεται η φυσιογνωμία του Νομού Ηλείας. Αναλύονται γεωφυσικά και πληθυσμιακά – δημογραφικά δεδομένα, η οικονομία του Νομού και οι υποδομές τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην υγεία. Τέλος γίνεται μία αξιολόγηση του Νομού με SWOT ανάλυση στην οποία περιγράφονται τα πλεονεκτήματα, οι ευκαιρίες, οι αδυναμίες και οι απειλές του Νομού.

Στο **τέταρτο κεφάλαιο** περιγράφεται η ανασυγκρότηση και η ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες οι οποίες πραγματοποιείται μέσα από ενέργειες και διαδικασίες που θα διασφαλίζουν τη συγκράτηση των πληθυσμών στις εστίες τους, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την περιβαλλοντική προστασία και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο **πέμπτο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η έρευνα που πραγματοποιήθηκε τόσο σε φορείς του Νομού Ηλείας, όσο και σε απλούς πολίτες, με σκοπό να ενημερωθούμε για τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007. Κατά πόσο ήταν παρόντες, για το αν καταστράφηκε κάποια περιουσία τους, κατά πόσο θεωρούν ότι οι αρχές έκαναν ότι μπορούσαν για να σώσουν κατοικημένες περιοχές και καλλιέργειες και φυσικά κατά πόσο πιστεύουν ότι το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020 θα βοηθήσει στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες.

Μεθοδολογία

Όσον αφορά τον σχεδιασμό της μεθόδου της έρευνας και τον προσδιορισμό των πληροφοριών, έχει στηριχθεί σε πρωτογενή στοιχεία που τα αποτελούν δομημένες συνεντεύξεις σε τοπικούς φορείς και η συμπλήρωση ερωτηματολογίων από τους κατοίκους και τους φορείς του Ν. Ηλείας. Η μέθοδος αυτή αποτέλεσε έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες διότι συντέλεσε στη δημιουργία μια γενικής πληροφόρησης του θέματος και σωστής καθοδήγησης. Ακόμη στηρίχθηκε σε δευτερογενή στοιχεία που τα αποτελούν η ανάγνωση βιβλίων, άρθρων από εφημερίδες και περιοδικά και η έρευνα στο διαδίκτυο.

1^ο Κεφάλαιο

Το φυσικό φαινόμενο της πυρκαγιάς

1.1 Φυσικές καταστροφές

Μία φυσική καταστροφή είναι ένα φυσικό γεγονός ασυνήθιστου μεγέθους που οι άνθρωποι δεν το αναμένουν και δεν μπορούν να το ελέγξουν¹. Οι φυσικοί κίνδυνοι απειλούν ανθρώπινες ζωές και δραστηριότητες και μπορούν να αλλάξουν για πάντα τον τρόπο ζωής τους.

Ένας φυσικός κίνδυνος μπορεί να εξελιχθεί σε φυσική καταστροφή όταν προκαλεί την καταστροφή ιδιοκτησιών ή τον τραυματισμό και τον θάνατο ανθρώπων. Κατά την διάρκεια ζωής ενός ανθρώπου, τουλάχιστον ένας φυσικός κίνδυνος είναι βέβαιο ότι θα επηρεάσει τη ζωή του. Εκτός από τις εμφανείς, άμεσες επιδράσεις των φυσικών κινδύνων (όπως π.χ. όταν ένας σεισμός καταστρέφει ένα σπίτι), υπάρχουν

¹ Ανάκτηση από: A scientific journey to Natural Hazards and Disasters, <http://shieldproject.org/index.php>

συνήθως και έμμεσες επιδράσεις. Παρόλο που αυτές οι επιδράσεις μπορεί να είναι λιγότερο εμφανείς, είναι συνήθως πιο επιβλαβείς και μπορούν να προσθέσουν χρόνια στην περίοδο ανάκαμψης από μια καταστροφή. Δεν υπάρχει πλήρης ανάκαμψη, οι φυσικές καταστροφές μπορούν να αλλάξουν για πάντα την ζωή μας.

Είναι σημαντικό να γνωρίζουμε τους φυσικούς κινδύνους γιατί οι ανθρώπινες δραστηριότητες αυξάνουν τη συχνότητα εμφάνισης τους, το μέγεθος και τη σφοδρότητά τους. Για παράδειγμα ένα κτήριο πάνω σε μία ασταθή πλαγιά προσθέτει βάρος στην πλαγιά και θα αυξήσει την πιθανότητα της κατάρρευσης της πλαγιάς. Η κατανόηση του πότε, που, γιατί και πως συμβαίνουν οι φυσικές καταστροφές είναι το πρώτο βήμα για να περιορίσουμε την επίδρασή τους στη ζωή μας.

Η ανθρώπινη αδυναμία μπροστά στις φυσικές καταστροφές, που επιδεινώνεται από την έλλειψη προγραμματισμού ή την έλλειψη κατάλληλου συστήματος διαχείρισης έκτακτων αναγκών, οδηγεί σε οικονομικές, δομικές και ανθρώπινες απώλειες. Το μέγεθος της απώλειας εξαρτάται από την ικανότητα του πληθυσμού να υποστηρίξει ή να αντισταθεί στην καταστροφή, την ανθεκτικότητά του, την επάρκειά του σε κατάλληλο εξοπλισμό και είδη πρώτης ανάγκης.

Οι φυσικοί κίνδυνοι, ανάλογα με τις αιτίες που τους προκαλούν, διακρίνονται σε Γεωλογικούς, Υδρολογικούς, Κλιματικούς, Διαστημικούς και τις Πυρκαγιές².

1) Γεωλογικοί

- Χιονοστιβάδα
- Σεισμός
- Κατολίσθηση
- Καθίζηση
- Ηφαιστειακή έκρηξη

2) Υδρολογικοί

- Πλημμύρα
- Έκχυση παγετώνων

² Ανάκτηση από: «Φυσικός κίνδυνος», <http://el.wikipedia.org>

- Λιμναία έκρηξη
- Παλιρροιακή δίνη
- Κυματανάπαυση
- Τσουνάμι

3) Κλιματικοί

- Χιονοθύελλα
- Παγοθύελλα
- Ξηρασία
- Χαλαζόπτωση
- Κύμα Καύσωνα
- Τυφώνας και Τροπικός κυκλώνας
- Σίφωνας

4) Πυρκαγιές

1.1.1 Πυρκαγιές

Ένας από τους μεγαλύτερους κινδύνους, τόσο για το δάσος, όσο και για τον άνθρωπο είναι οι πυρκαγιές. Οι δασικές πυρκαγιές είναι φαινόμενο που εντάσσεται στην κατηγορία των φυσικών καταστροφών³.

Μια πυρκαγιά μπορεί να καταστρέψει τα φυτά και τα ζώα του δάσους. Μπορεί ακόμα να κινδυνεύσουν ανθρώπινες ζωές. Αν επεκταθεί η πυρκαγιά, περιουσίες, όπως αγροτικές καλλιέργειες, σπίτια και άλλες εγκαταστάσεις, που βρίσκονται κοντά στο δάσος, μπορεί επίσης να καταστραφούν.

Η πυρκαγιά είναι μία κατάσταση όπου ανεξέλεγκτη φωτιά καίει δασικές, αγροτικές, καλλιεργήσιμες ή ακαλλιεργήτες περιοχές. Οι συνηθέστερες αιτίες των πυρκαγιών περιλαμβάνουν τις αστραπές και την ξηρασία, όμως οι πυρκαγιές μπορούν να αρχίσουν από την ανθρώπινη αμέλεια ή από εμπρησμό. Οι πυρκαγιές μπορούν επίσης να προκαλέσουν εκτινάξεις εύφλεκτων ή φλεγόμενων υλικών τα οποία μπορούν να δημιουργήσουν νέες εστίες πυρκαγιάς σε μεγάλη απόσταση από την αρχική εστία.

Η αντιπυρική περίοδος στη χώρα μας προσδιορίζεται από 1ης Μαΐου μέχρι 31ης Οκτωβρίου σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 998/79. Την περίοδο αυτή ο πυροσβεστικός μηχανισμός της χώρας οργανώνεται έτσι ώστε να υπάρχει άμεσος έλεγχος των δασικών πυρκαγιών που ενδέχεται να εκδηλωθούν.

³ «Σχέδιο Ξενοκράτης», ΦΕΚ 423/10-4-20031, τεύχος Β'

1.1.1.1 Πως προκαλείται μια πυρκαγιά

Δεν είναι δύσκολο να ξεκινήσει μια πυρκαγιά. Όταν ο καιρός είναι ζεστός, ξηρός ή με ισχυρό άνεμο, υπάρχει αυξημένη πιθανότητα πρόκλησης πυρκαγιάς. Επίσης, πυρκαγιά μπορεί να προκληθεί και από κεραυνό, κατά την διάρκεια μιας καταιγίδας⁴.

Πάντως, μία στις δύο πυρκαγιές οφείλεται, σε ανθρώπινη απροσεξία. Ένα αναμμένο τσιγάρο ή σπύρτο, το κάψιμο σκουπιδιών ή ξερών χόρτων, οι υπαίθριες ψησταριές ή οι εργασίες, στο ύπαιθρο (οξυγονοκολλήσεις, ηλεκτρικά πριόνια κ.λπ.), μπορούν να προκαλέσουν πυρκαγιά. Όμως, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, που μια πυρκαγιά ξεκινάει, από εμπρησμό.

Κάθε χρόνο, στη χώρα μας, κατά την διάρκεια της θερμής περιόδου, ένας μεγάλος αριθμός πυρκαγιών κατακαίει χιλιάδες στρέμματα δασικών εκτάσεων.

1.1.1.2 Επιπτώσεις πυρκαγιάς

Η καταστροφή ενός δάσους μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα, που θα φανούν πολύ αργότερα, ακόμα και σε περιοχές, που βρίσκονται, πολύ μακριά. Όταν μάλιστα βρέχει, έντονα, το γυμνό χώμα δεν είναι ικανό, από μόνο του να συγκρατήσει το νερό, αφού οι ρίζες των δέντρων δεν υπάρχουν πια. Έτσι, αν η κλίση του εδάφους είναι αρκετή, πλημμυρίζουν ακόμη και απομακρυσμένες περιοχές ή δημιουργούνται χείμαρροι, που ρέουν ορμητικά, προκαλώντας καταστροφές, στο πέρασμά τους.

Γενικότερα οι συχνότερες επιπτώσεις μιας πυρκαγιάς είναι:

- Απώλεια ζωών
- Καταστροφή της πανίδας και της χλωρίδας

⁴ Ανάκτηση από: A scientific journey to Natural Hazards and Disasters, <http://shieldproject.org/1.php>, «Φυσικοί κίνδυνοι: Πυρκαγιές»

- Πολύ μεγάλες ποσότητες στάχτης διαχέονται στην ατμόσφαιρα, γεγονός που μπορεί να εμποδίσει την ανάπτυξη των φυτών, να μειώσει την ορατότητα και να εμποδίσει την αναπνοή ανθρώπων και ζώων.
- Η καταστροφή της βλάστησης, η οποία αφήνει τις λοφοπλαγιές εκτεθειμένες σε έντονες βροχοπτώσεις μεγάλο χρονικό διάστημα μετά την εκδήλωση της φωτιάς, δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εκδήλωση κατολισθήσεων.
- Καταστροφή των κατοικιών
- Κόστος για την αντιμετώπιση των πυρκαγιών

1.1.2 Πρόληψη

Οι καταστροφές από πυρκαγιές μπορούν να αποφευχθούν τόσο από τους απλούς πολίτες, όσο και από την Πολιτική Προστασία λαμβάνοντας κάποια προληπτικά μέτρα τα οποία αναφέρονται παρακάτω.

1.1.2.1 Προληπτικά μέτρα

Για να περιοριστεί η καταστροφή, πρέπει να λαμβάνεται ένας αριθμός προληπτικών μέτρων:

- Στα περισσότερα δάση της χώρας, πρέπει να λειτουργούν πυροφυλάκια, από τα οποία πυροσβέστες, σε συνεργασία, με εθελοντικές οργανώσεις, επιτηρούν τις γύρω περιοχές.
- Επίσης, κατά τη θερμή περίοδο, πρέπει να γίνεται καθαρισμός των χωματερών, των δασών αλλά και των γύρω, από αυτά, δρόμων, από τα σκουπίδια.
- Επιπλέον, κατά την ίδια περίοδο του έτους, απαγορεύεται η καύση χόρτων, ξερών σιτηρών κ.λπ., χωρίς την παρουσία πυροσβεστικών δυνάμεων, στην περιοχή.
- Τέλος, πρέπει να εμπλουτίζεται, συνεχώς, το δίκτυο υδροληψίας, κοντά σε δασικές περιοχές, ώστε, σε περίπτωση ανάγκης, να είναι άμεση η παροχή νερού. Όσα, όμως, μέτρα πρόληψης και αν ληφθούν, δεν είναι δυνατόν να

εξαλειφθεί η εμφάνιση των πυρκαγιών, στα δάση. Όσο μάλιστα εύκολο είναι να ξεκινήσει μία πυρκαγιά, τόσο δύσκολο είναι να σβήσει.

- Δεν πρέπει ποτέ κάποιος να ανάψει φωτιά, αν επικρατεί ξηρασία και φούσκα αέρας.
- Αν οι συνθήκες είναι ευνοϊκές και κάποιος ανάψει φωτιά, πρέπει να επιλέξει ένα ανοικτό μέρος, μακριά από δέντρα, ξερά φύλλα και κλαδιά.
- Ποτέ δεν αφήνεται μια φωτιά να καίει μόνη της. Πριν φύγουμε, από την περιοχή, σβήνουμε προσεχτικά τη φωτιά, ρίχνοντας νερό και χώμα.
- Το δάσος πρέπει να διατηρείται καθαρό. Αντικείμενα όπως μπουκάλια ή γυαλιά, μπορεί να λειτουργήσουν, ως φακός και όταν πέσουν, επάνω τους, οι ηλιακές ακτίνες, είναι δυνατόν να προκαλέσουν πυρκαγιά.
- Αν κάποιος έχει σπίτι στο δάσος, θα πρέπει να δημιουργήσει μία αντιπυρική ζώνη, γύρω από το σπίτι και να απομακρύνει όλα τα εύφλεκτα υλικά, όπως ξερά χόρτα, φύλλα και κλαδιά.
- Στο σπίτι, πρέπει να υπάρχουν πυροσβεστήρες. Είναι καλό να κρατούμε τις εύφλεκτες ουσίες (χρώματα, βενζίνες κ.λπ.) αποθηκευμένες μακριά από το σπίτι.

Σε περίπτωση εκδήλωσης μιας πυρκαγιάς, ειδοποιείται η Πυροσβεστική Υπηρεσία, καλώντας τον αριθμό 199 ώστε να κινητοποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός επίγειων δυνάμεων, όπως πυροσβέστες, στρατός, εθελοντές, κάτοικοι των γύρω περιοχών. Ανάλογα με την έκταση της πυρκαγιάς, είναι δυνατό να υπάρξει η ανάγκη της συμβολής εναέριων δυνάμεων, όπως αεροπλάνων και ελικοπτέρων, τα οποία θα ρίξουν νερό ή επιβραδυντικό υλικό, ώστε να βοηθήσουν τις επίγειες δυνάμεις, στην κατάσβεση.

1.1.2.2 Μέτρα – Δράσεις Πολιτικής Προστασίας

Σκοπός της πολιτικής προστασίας είναι η προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές που προκαλούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, κατά τη διάρκεια της ειρηνικής περιόδου.

Με δεδομένο ότι η πρόκληση δασικών πυρκαγιών από φυσικά αίτια (πτώση κεραυνών) είναι σχετικά μικρή, η αποτελεσματική αντιμετώπισή τους επιβάλλει τη λήψη μέτρων με τα οποία επιδιώκεται η μείωση των αιτιών που οφείλονται σε μεγάλο ποσοστό σε ανθρώπινες δραστηριότητες και τα οποία μέτρα θα καταστήσουν το έργο της καταστολής περισσότερο αποτελεσματικό.

Τα έργα, οι δράσεις και τα μέτρα πρόληψης και ετοιμότητας που εφαρμόζονται στη χώρα μας για την αντιμετώπιση των δασικών πυρκαγιών προσδιορίζονται θεματικά στις παρακάτω ενότητες⁵.

1. Προγράμματα εκτέλεσης εργασιών αντιπυρικής προστασίας σε δάση και δασικές εκτάσεις (βελτίωση - συντήρηση δασικού οδικού δικτύου, εγκατάσταση δεξαμενών νερού και πυροφυλακίων, φυτοτεχνικές εργασίες, κλπ) προς διευκόλυνση του έργου της καταστολής.
2. Προγράμματα μείωσης του κινδύνου πρόκλησης πυρκαγιάς και προστασίας από επερχόμενη πυρκαγιά με απομάκρυνση μέρους ή του συνόλου της βλάστησης γύρω από υποδομές και περιοχές ιδιαίτερης αξίας (αρχαιολογικοί χώροι, άλση, πάρκα, κλπ), καθώς και στη ζώνη μίξης δασών - πόλεων.
3. Μέτρα πρόληψης για την αποφυγή πρόκλησης πυρκαγιάς στην ύπαιθρο από τη λειτουργία χώρων εναπόθεσης αστικών απορριμμάτων που ανήκουν στους ΟΤΑ Α' βαθμού.
4. Μέτρα πρόληψης για την αποφυγή εκδήλωσης πυρκαγιάς από την εκτέλεση γεωργικών και άλλων εργασιών περιορισμένης έκτασης στην ύπαιθρο κατά την διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου.
5. Ενημέρωση του κοινού για τη λήψη μέτρων πρόληψης και προστασίας από κινδύνους που προέρχονται από δασικές πυρκαγιές.

⁵ Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, (2010), «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών», <http://www.gscp.gr>, ημερομηνία δημοσίευσης 16/03/2010.

6. Έκδοση ημερήσιου χάρτη πρόβλεψης κινδύνου πυρκαγιάς ως μέτρο που συμβάλει στην προληπτική οργάνωση και τον κρατικό συντονισμό για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των πυρκαγιών, με την άμεση λήψη πρόσθετων μέτρων πρόληψης και ετοιμότητας, σε περιοχές στις οποίες προβλέπεται υψηλός κίνδυνος.

7. Προληπτική απαγόρευση της κυκλοφορίας σχημάτων και παραμονής εκδρομέων σε εθνικούς δρυμούς, δάση και περιοχές ειδικής προστασίας σε ημέρες και ώρες που ο κίνδυνος εκδήλωσης πυρκαγιάς θεωρείται υψηλός.

8. Συμμετοχή εθελοντικών οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας σε δράσεις επιτήρησης δασών κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου για την έγκαιρη επισήμανση πυρκαγιών.

Με δεδομένη την επανάληψη του καταστροφικού φαινομένου των δασικών πυρκαγιών κατά τη διάρκεια κυρίως των θερινών μηνών, προκύπτει η ανάγκη για δρομολόγηση συντονισμένων έργων και δράσεων πρόληψης και ετοιμότητας που θα συμβάλλουν στην αντιμετώπισή τους.

Η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, ως αρμόδιο θεσμοθετημένο επιτελικό όργανο της πολιτείας έχει την ευθύνη για το συντονισμό δράσεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την αντιμετώπιση καταστροφών και καταστάσεων εκτάκτου ανάγκης που ενδέχεται να προκληθούν από δασικές πυρκαγιές⁶.

1.1.2.3 Η Πολιτική Προστασία μετά τον «Καλλικράτη»

Με το νόμο 3852/2010 «Καλλικράτης», αναβαθμίζεται το σύστημα πολιτικής προστασίας της χώρας χωρίς όμως να αλλοιώνονται τα βασικά χαρακτηριστικά αυτής, όπως αυτά εμφανίζονται στο Ν.3013/2002⁷.

⁶ Ν. 3013/2002, «Περί αναβάθμισης της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 102, τεύχος Α', άρθρο 6

⁷ Διαμαντής, Ν., (2011), «Η Πολιτική Προστασία στη νέα αυτοδιοικητική δομή της χώρας (Καλλικράτης)», Διεθνής Έκθεση Πολιτικής Προστασίας, Ασφάλειας Πυρασφάλειας και Ειδικού Εξοπλισμού ΟΤΑ, <http://blog.interaigis.gr/?p=1684>, 24/05/11.

Πλέον μέσα στις αρμοδιότητες των Περιφερειών είναι και ο τομέας Πολιτικής Προστασίας και Διοικητικής Μέριμνας σύμφωνα με το άρθρο 186 του Ν.3852/2010. Έτσι λοιπόν, οι Περιφέρειες είναι υπεύθυνες για τον συντονισμό και την επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών εντός των ορίων της εδαφικής της περιφέρειας στο πλαίσιο του Ν.3013/2002. Οι Αντιπεριφερειάρχες μεταξύ των άλλων, έχουν και την ευθύνη της διάθεσης και του συντονισμού δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των φυσικών και άλλων καταστροφών της περιφερειακής ενότητάς τους. Η Εκτελεστική επιτροπή της Περιφέρειας είναι υπεύθυνη για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών.

Όσο αφορά τον ρόλο των Δήμων, θα πρέπει να συστήνονται Υπηρεσιακές Μονάδες Δήμων με αντικείμενο το περιβάλλον και την πολιτική προστασία που αναπτύσσουν δράσεις και ενεργοποιούνται για όλα τα είδη των κινδύνων και των καταστροφών. Η εκτελεστική επιτροπή εισηγείται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα αντίστοιχα σχέδια της Περιφέρειας και του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Η Επιτροπή Ποιότητας Ζωής μεταξύ άλλων αρμοδιοτήτων έχει και τη λήψη αποφάσεων για θέματα του περιβάλλοντος. Στη σύνθεση της Δημοτικής Επιτροπής Διαβούλευσης προβλέπεται και εκπροσώπηση από φορείς της τοπικής κοινωνίας όπως των Εθελοντικών Οργανώσεων και κινήσεων πολιτών καθώς και άλλων οργανώσεων και φορέων της κοινωνίας πολιτών. Στην έδρα του Δήμου συστήνεται συντονιστικό τοπικό όργανο με επικεφαλή το Δήμαρχο και τη συμμετοχή δύο Δημοτικών Συμβούλων, ειδικευμένων στελεχών πολιτικής προστασίας, εκπροσώπων στρατιωτικών, αστυνομικών, πυροσβεστικών και δασικών αρχών και υπηρεσιών, καθώς και εκπροσώπων εθελοντικών οργανώσεων πολιτικής προστασίας. Τέλος στους Δήμους μπορεί να συγκροτείται κέντρο επιχειρήσεων του συντονισμού των δράσεών τους κατά την αντιμετώπισης του κινδύνου.

2^ο Κεφάλαιο

Οι Πυρόπληκτες περιοχές του νομού Ηλείας

Οι καταστροφές που σημειώθηκαν στον Νομό Ηλείας από τις πυρκαγιές του 2007 ήταν τεράστιες, δεδομένου ότι 168 από τα 220 συνολικά Δημοτικά Διαμερίσματα του Νομού χαρακτηρίστηκαν ως πυρόπληκτα. Η έκταση των πυρόπληκτων αντιστοιχεί στο 76% (1.994 τετρ. χλμ.) της συνολικής έκτασης του Νομού και ο πληθυσμός τους στο 80% του συνολικού⁸.

Πριν όμως γίνει αναφορά στις πυρόπληκτες περιοχές του Νομού Ηλείας, περιγράφεται το καταστροφικό καλοκαίρι του 2007, καθώς οι περιοχές που επλήγησαν από τις πυρκαγιές ήταν πολλές.

⁸ Ηλειακή Α.Ε. - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2008), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020», Αθήνα, σελ. 34

2.1 Το καταστροφικό καλοκαίρι του 2007

Το καλοκαίρι του 2007, συνέβη μία από τις μεγαλύτερες φυσικές καταστροφές στην ιστορία της σύγχρονης Ελλάδας⁹. Εκτεταμένες πυρκαγιές σε πολλά μέρη της χώρας, κυρίως το μήνα Αύγουστο, έκαψαν συνολικά εκτάσεις 268.834 εκταρίων με αποτέλεσμα το θάνατο τουλάχιστον 63 ανθρώπων. Μέχρι τις 30 Αυγούστου κάηκαν 1.500 σπίτια και έμειναν 6.000 άστεγοι. Το ύψος των καταστροφών φθάνει τα πέντε δισεκατομμύρια Ευρώ. Η φωτιά έκαψε 4,5 εκατομμύρια ελαιόδεντρα καθώς και 60.000 πρόβατα και κατσίκες. Οι περιοχές οι οποίες πλήγηκαν αφορούσαν τους νομούς Μεσσηνίας, Αρκαδίας, Ηλείας, Αχαΐας, Λακωνίας, Αργολίδος, Κορινθίας, Αττικής και Ευβοίας, Φθιώτιδος με το νομό Ηλείας να δέχεται το πιο εκτεταμένο και φονικό πλήγμα.

Μια από τις πρώτες μεγάλες και σημαντικές πυρκαγιές, ήταν αυτή στον Εθνικό Δρυμό της Πάρνηθας στις 28 Ιουνίου. ο απολογισμός ήταν καταστρεπτικός, τόσο για τον Εθνικό Δρυμό της Πάρνηθας, όσο και για το μικρόκλιμα της Αθήνας γενικότερα. 25.000 στρέμματα που ανήκαν στο Δρυμό κάηκαν. Επιπλέον, προστατευόμενα είδη ζώων που ζούσαν στον Δρυμό είδαν ή θα δουν τους πληθυσμούς τους να μειώνονται, αφού πολλά ζώα κάηκαν ή πέθαναν από ασφυξία, ενώ οι εναπομείναντες πληθυσμοί θα αντιμετωπίσουν έντονα προβλήματα τροφής και κατοικίας. Επιστήμονες υποστηρίζουν ότι η αποτέφρωση της τελευταίας μεγάλης δασικής έκτασης κοντά στην Αθήνα θα σημαίνει θερμότερα καλοκαίρια, παρατεταμένους καύσωνες και πλημμύρες τον χειμώνα.

⁹ Ανάκτηση από: Καταστροφικές πυρκαγιές στην Ελλάδα το καλοκαίρι του 2007, «Περιβάλλον», <http://perivallongr.wordpress.com/15/>

Στις 24 Ιουλίου 2007 εκδηλώθηκε μεγάλη πυρκαγιά στην Αχαΐα, στην περιοχή του Αιγίου, η οποία έκαψε δασικές και αγροτοδασικές εκτάσεις, καθώς και σπίτια, μέχρι τις 27 Ιουλίου, στοιχίζοντας τη ζωή σε τρεις ανθρώπους.

Τις πρωινές ώρες της 16ης Αυγούστου, φλόγες και πυκνός καπνός έγινε ορατός από την βορειοδυτική πλευρά του όρους της Πεντέλης, στην περιοχή της Ράχης Διονύσου. Η φωτιά ξεκίνησε από 4 μέτωπα, τα οποία έκαψαν δασικές εκτάσεις, σπίτια και εξοχικές κατοικίες κατά μήκος του άξονα Πεντέλη – Πολιτεία και Πεντέλη – Ντράφι. Ένα από τα μέτωπα κατηφόρισε προς τον δήμο Μελισσίων όπου επίσης κάηκαν μικρές δασικές εκτάσεις.

Το φονικότερο χτύπημα από τη μεγάλη καταστροφή του Αυγούστου του 2007, συντελέστηκε στο Νομό Ηλείας. Η φωτιά εκδηλώθηκε τις πρωινές ώρες της 24ης Αυγούστου, στη Ζαχάρω. Το πύρινο μέτωπο στο νομό Ηλείας κατέστρεψε έκταση μεγαλύτερη από 100 τετραγωνικά χιλιόμετρα, με βάση ανεπίσημες πηγές, κατακαίοντας από άκρη σε άκρη το νομό.

Το κύριο μέτωπο της πυρκαγιάς στο νομό Αρκαδίας, αναπτύχθηκε στο Δήμο Μεγαλόπολης, όπου η φωτιά κατέκαψε και οικίες μέσα και στην πόλη της Μεγαλοπόλεως.

Από το νομό Λακωνίας ξεκίνησε το καταστροφικό και κατά πολλούς συντονισμένο έργο των πυρκαγιών. Το αρχικό σημείο της εκδήλωσης της φωτιάς ήταν η Αρεόπολη, ενώ γρήγορα επεκτάθηκε και σε κορυφές του Ταΰγετου.

Στο Νομό Μεσσηνίας τα μέτωπα των πυρκαγιών ήταν 2. Δεν αναφέρθηκαν θύματα, ενώ εκκενώθηκαν προληπτικά οι πιθανώς απειλούμενοι οικισμοί.

Στο Νομό Κορινθίας οι πυρκαγιές ξεκίνησαν την 24η Αυγούστου. Θύματα δεν αναφέρθηκαν, ενώ πηγές μιλούσαν για καταστροφή 4000 στρεμμάτων δασικής γης.

Η Εύβοια ήταν μια από τις περιοχές που δέχτηκε ένα από τα φονικότερα χτυπήματα, της πύρινης λαίλαπας. Ο Νομός Ευβοίας δέχτηκε εκτεταμένο πλήγμα, αφού

περισσότεροι από 10 δήμοι και χωριά πλούσια σε δασικές εκτάσεις αποτεφρώθηκαν, οικίες χάθηκαν ενώ υπήρξαν και 6 θύματα.

Ο παρακάτω πίνακας εμφανίζει συνοπτικά τις περιοχές που επλήγησαν από τις πυρκαγιές, ανά νομό και ημερομηνία εκδήλωσης της πυρκαγιάς.

Πίνακας 2.1 Καταστροφές ανά νομό

Νομός	Περιοχή	Ημερομηνία εκδήλωσης πυρκαγιάς
Αττική	Εθνικός Δρυμός Πάρνηθας	28 Ιουνίου
Αττική	Πεντέλη, Ράχη Διονύσου	16 Αυγούστου
Αττική	Παπάγου – Υμηττός	25 Αυγούστου
Αχαΐα	Αίγιο	24 Ιουλίου
Αχαΐα	Ξερόλακα Αχαΐας	24 Αυγούστου
Ηλεία	Ζαχάρω	24 Αυγούστου
Αρκαδία	Μεγαλόπολη	23 Αυγούστου
Λακωνία	Αρεόπολη	-
Μεσσηνία	-	-
Κορινθία	Καλέντζι	24 Αυγούστου
Εύβοια	Αλιβέρι	-
Φθιώτιδα	Ζηλευτό, Λύχνο, Δίλοφο & Πύργο Υπάτης	26 Αυγούστου

Πηγή: <http://perivallongr.wordpress.com/15/>

2.2 Τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα Νομού Ηλείας

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται οι πυρόπληκτοι Δήμοι και τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα του Νομού μετά από τις καταστροφικές πυρκαγιές.

Πίνακας 2.2 Πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα Νομού Ηλείας¹⁰

Δήμος	Πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα	Αριθμός Πυρόπληκτων Δημοτικών Διαμερισμάτων ανά Δήμο
Δήμος Αλιφείρας	Δ.Δ. ΑΛΙΦΕΙΡΑΣ, ΑΜΥΓΔΑΛΕΩΝ, ΒΡΕΣΤΟΥ, ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ, ΛΙΒΑΔΑΚΙΟΥ, ΜΥΡΩΝΙΩΝ	6
Δήμος Αμαλιάδος	Δ.Δ. ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ, ΑΜΠΕΛΟΚΑΜΠΟΥ, ΑΥΓΕΙΟΥ, ΓΕΡΑΚΙΟΥ, ΔΑΦΝΗΣ, ΔΑΦΝΙΩΤΙΣΣΗΣ, ΔΟΥΝΑΪΚΩΝ, ΚΕΡΑΜΙΔΙΑΣ, ΚΡΥΟΝΕΡΟΥ, ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ, ΣΑΒΑΛΙΩΝ, ΧΑΒΑΡΙΟΥ	12
Δήμος Ανδριτσαίνης	Δ.Δ. ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΗΣ, ΔΑΦΝΟΥΛΑΣ, ΔΡΑΓΩΓΙΟΥ, ΘΕΙΣΟΑΣ, ΚΟΥΦΟΠΟΥΛΟΥ, ΛΙΝΙΣΤΑΙΝΗΣ, ΜΑΤΕΣΙΟΥ, ΡΟΒΙΩΝ, ΣΕΚΟΥΛΑ, ΦΑΝΑΡΙΟΥ	10
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	Δ.Δ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ, ΒΑΣΙΛΑΚΙΟΥ, ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ, ΚΑΜΕΝΗΣ, ΚΑΥΚΩΝΙΑΣ, ΚΛΑΔΕΟΥ, ΚΟΣΚΙΝΑ, ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΛΙΝΑΡΙΑΣ, ΛΟΥΒΡΟΥ, ΜΑΓΕΙΡΑ, ΜΙΡΑΚΑΣ, ΜΟΥΡΙΑΣ, ΠΕΛΟΠΙΟΥ, ΠΕΥΚΩΝ, ΠΛΑΤΑΝΟΥ, ΠΟΥΡΝΑΡΙΟΥ, ΣΜΙΛΑΣ, ΣΤΡΕΦΙΟΥ, ΦΛΟΚΑ, ΧΕΛΙΔΟΝΙΟΥ	21
Δήμος Βαρθολομιού	Δ.Δ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ, ΚΑΛΥΒΙΩΝ ΜΥΡΤΟΥΝΙΩΝ, ΛΥΓΙΑΣ	4
Δήμος Βουπρασίας	Δ.Δ. ΑΕΤΟΡΑΧΗΣ, ΒΑΡΔΑΣ, ΞΕΝΙΩΝ	3
Δήμος Βώλακος	Δ.Δ. ΑΛΦΕΙΟΥΣΗΣ, ΕΠΙΤΑΛΙΟΥ	2
Δήμος Γαστούνης	Δ.Δ. ΚΑΒΑΣΙΛΑ, ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΟΥ	2

¹⁰ Τα στοιχεία αφορούν τους Καποδιστριακούς Δήμους του Νομού Πύργου, καθώς έχουν αντληθεί από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Απογραφή που διενήργησε το 1991 και το 2001.

Δήμος Ζαχάρως	Δ.Δ. ΑΓΙΟΥ ΗΛΙΑ, ΑΝΗΛΙΟΥ, ΑΡΗΝΗΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΑΣ, ΓΙΑΝΝΙΤΣΟΧΩΡΙΟΥ, ΖΑΧΑΡΩΣ, ΚΑΚΟΒΑΤΟΥ, ΚΑΛΙΔΟΝΗΣ, ΛΕΠΡΕΟΥ, ΜΑΚΙΣΤΟΥ, ΜΗΛΕΑΣ, ΜΙΝΘΗΣ, ΝΕΟΧΩΡΙΟΥ, ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ, ΠΡΑΣΙΔΑΚΙΟΥ, ΡΟΔΙΝΩΝ, ΣΜΕΡΝΑΣ, ΣΧΙΝΩΝ, ΤΑΞΙΑΡΧΩΝ, ΧΡΥΣΟΧΩΡΙΟΥ	20
Δήμος Ιαρδανού	Δ.Δ. ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ, ΑΛΠΟΧΩΡΙΟΥ, ΒΟΥΝΑΡΓΟΥ, ΒΡΟΧΙΤΣΗΣ, ΚΑΤΣΑΡΟΥ, ΚΟΡΥΦΗΣ, ΞΥΛΟΚΕΡΑΣ, ΠΡΑΣΙΝΟΥ, ΦΟΝΑΙΤΙΚΩΝ	9
Δήμος Λασιώνος	Δ.Δ. ΑΝΤΡΩΝΙΟΥ	1
Δήμος Λεχαινών	Δ.Δ. ΜΕΛΙΣΣΗΣ, ΜΠΟΡΣΙΟΥ	2
Δήμος Πηγείας	Δ.Δ. ΑΓΝΑΝΤΩΝ, ΑΓΡΑΠΙΔΟΧΩΡΙΟΥ, ΑΝΘΩΝΟΣ, ΑΥΓΗΣ, ΒΕΛΑΝΙΔΙΟΥ, ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗΣ, ΕΦΥΡΑΣ, ΚΑΜΠΟΥ, ΛΑΓΑΝΑ, ΛΑΤΑ, ΛΟΥΚΑ, ΜΑΖΑΡΑΚΙΟΥ, ΟΪΝΟΗΣ, ΡΟΔΙΑΣ, ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ, ΣΚΛΙΒΑΣ	16
Δήμος Πύργου	Δ.Δ. ΑΓΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΗΛΙΑ ΠΥΡΓΟΥ, ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ, ΑΜΠΕΛΩΝΟΣ, ΒΑΡΒΑΣΑΙΝΗΣ, ΕΛΑΙΩΝΟΣ, ΚΑΤΑΚΟΛΟΥ, ΚΟΛΙΡΙΟΥ, ΛΑΣΤΑΠΙΚΩΝ, ΠΑΛΑΙΟΒΑΡΒΑΣΑΙΝΗΣ, ΠΥΡΓΟΥ, ΣΑΛΜΩΝΗΣ, ΣΚΑΦΙΔΙΑΣ, ΣΚΟΥΡΟΧΩΡΙΟΥ	14
Δήμος Σκιλλούντος	Δ.Δ. ΒΡΙΝΑΣ, ΓΡΑΙΚΑ, ΓΡΥΛΛΟΥ, ΔΙΑΣΕΛΛΩΝ, ΚΑΛΛΙΚΩΜΟΥ, ΚΑΛΥΒΑΚΙΩΝ, ΚΑΤΩ ΣΑΜΙΚΟΥ, ΚΡΕΣΤΕΝΩΝ, ΜΑΚΡΙΣΙΩΝ, ΠΛΑΤΙΑΝΑΣ, ΠΛΟΥΤΟΧΩΡΙΟΥ, ΡΑΧΩΝ, ΣΑΜΙΚΟΥ, ΣΚΙΛΛΟΥΝΤΙΑΣ, ΤΡΥΠΗΤΗΣ, ΦΡΙΞΗΣ	16
Δήμος Τραγανού	Δ.Δ. ΤΡΑΓΑΝΟΥ	1
Δήμος Φιγαλείας	Δ.Δ. ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ, ΝΕΑΣ ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ, ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ, ΣΤΟΜΙΟΥ, ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ	5
Δήμος Φολόης	Δ.Δ. ΑΧΛΑΔΙΝΗΣ, ΔΟΥΚΑ, ΚΟΥΜΑΝΗ, ΛΑΛΑ, ΜΗΛΕΩΝ, ΝΕΜΟΥΤΑΣ, ΝΕΡΑΙΔΑΣ,	9

	ΠΕΡΣΑΙΝΗΣ, ΦΟΛΩΗΣ	
Δήμος Ωλένης	Δ.Δ. ΑΓΙΑΣ ΑΝΝΗΣ, ΑΡΒΑΝΙΤΗ, ΓΟΥΜΕΡΟΥ, ΚΑΡΑΤΟΥΛΑ, ΚΑΡΥΑΣ, ΚΛΙΝΔΙΑΣ, ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑΣ, ΛΑΝΘΙΟΥ, ΛΑΤΖΟΙΟΥ, ΜΑΓΟΥΛΑΣ, ΜΟΥΖΑΚΙΟΥ, ΠΕΥΚΗΣ, ΣΟΠΙΟΥ, ΧΑΡΙΑΣ, ΧΕΙΜΑΔΙΟΥ, ΩΛΕΝΗΣ	16
Σύνολο Πυρόπληκτων Δημοτικών Διαμερισμάτων Νομού Ηλείας		168

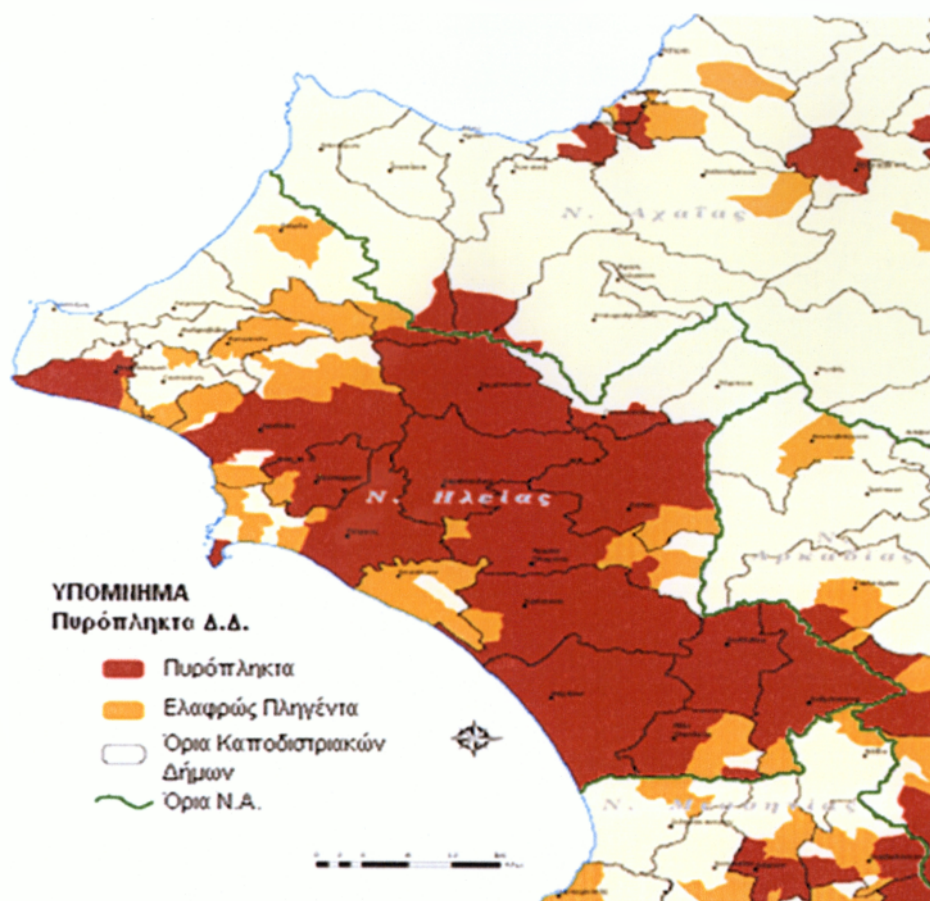
Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020

Στον ακόλουθο χάρτη παρουσιάζονται τα πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα του Νομού Ηλείας διαχωρισμένα σε πυρόπληκτα (κόκκινο χρώμα) και ελαφρώς πληγέντα (κίτρινο χρώμα) ανάλογα με το ποσοστό ζημιών που καταγράφηκε στο κάθε ένα από αυτά.¹¹

3 Σύμφωνα με τη μελέτη των επιπτώσεων των πυρκαγιών στον πρωτογενή τομέα με βάση τις δηλώσεις του Ε.Λ.Γ.Α. Σύμφωνα με αυτήν τη μελέτη διαπιστώθηκε ότι πάνω από το 95% των καταστροφών στα διάφορα είδη των καλλιεργούμενων εκτάσεων (ελαιώνες, αμπελώνες κ.λπ.) και του ζωικού κεφαλαίου (αίγοπρόβατα, μελίτσια κ.λπ.) συγκεντρώνεται σε αυτά τα Δ.Δ. και για το κάθε ένα από αυτά ισχύει:

- Οι δηλώσεις των πυρόπληκτων αγροτών υπερβαίνουν τις 15, είτε
- η καλλιεργούμενη έκταση που δηλώθηκε ότι επλήγη ξεπερνά τα 50 στρ., είτε
- ο αριθμός των ζώων που κήκαν είναι μεγαλύτερος από 50, είτε
- καταγράφονται ζημιές σε μελίτσια.

Τα υπόλοιπα Δ.Δ., στα οποία δεν ισχύουν οι παραπάνω συνθήκες καταγράφονται ως «ελαφρώς πληγέντα» (κίτρινο χρώμα στον χάρτη).

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020

Χάρτης 2.1 Πυρόπληκτα Δημοτικά Διαμερίσματα Νομού Ηλείας

2.3 Είδη Καλλιεργειών που υπέστησαν καταστροφή από τις πυρκαγιές

Από το σύνολο της πυρόπληκτης έκτασης του Νομού το 75,3% αντιστοιχεί σε Χρησιμοποιούμενη Γεωργική Έκταση, στην οποία καλλιεργούνταν κυρίως Ελιές, Οινοποιήσιμα Αμπέλια., Κορινθιακή Σταφίδα, Καρύδια και Αμύγδαλα. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα είδη καλλιεργειών που υπέστησαν καταστροφή, η κατεστραμμένη έκταση κάθε είδους μαζί με το ποσοστό της καταστροφής επί του συνόλου της καλλιεργούμενης για κάθε καλλιέργειας έκτασης και το ποσοστό καταστροφής κάθε είδους καλλιέργειας επί του συνόλου των κατεστραμμένων εκτάσεων.

Πίνακας 2.3 Είδη Καλλιεργειών που υπέστησαν καταστροφή από τις πυρκαγιές

Είδος Καλλιέργειας	Κατεστραμμένη έκταση σε στρέμματα	Ποσοστό επί του συνόλου των κατεστραμμένων εκτάσεων	Ποσοστό καταστροφής επί της συνολικής καλλιεργούμενης έκτασης για κάθε είδος καλλιέργειας
Ελιά	157.112	90,2%	37,8%
Οινοποιήσιμα Αμπέλια	6.113	3,5%	20%
Κορινθιακή Σταφίδα	5.033	3%	31,2%
Καρύδια και Αμύγδαλα	2.482	1,4%	100%

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020

Όπως φαίνεται και στον παραπάνω πίνακα οι καλλιέργειες ελιάς υπέστησαν τις μεγαλύτερες καταστροφές, αφού από τη συνολική κατεστραμμένη έκταση το 90% αφορούσε καλλιέργειες ελιάς. Ακολουθούν οι καλλιέργειες οινοποιήσιμων αμπελιών, σταφίδας και καρυδιών και αμυγδάλων με αρκετά μικρότερα ποσοστά καταστροφής επί της συνολικής κατεστραμμένης έκτασης, αφού και τα τρία είδη καλλιεργειών συγκεντρώνουν μαζί 10% κατεστραμμένης έκτασης. Άξιο αναφοράς είναι ότι στις καλλιέργειες καρυδιών και αμυγδάλων η καταστροφή ήταν ολοκληρωτική, αλλά συγκριτικά με τις υπόλοιπες καλλιέργειες κατείχαν πολύ μικρότερη έκταση, έτσι ώστε κατατάσσονται στη τελευταία θέση των κατεστραμμένων καλλιεργειών.

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται τα Δημοτικά Διαμερίσματα που υπέστησαν καταστροφές διαχωρισμένα ανά είδος καλλιέργειας.

Πίνακας 2.4 Είδος καλλιέργειας ανά Δημοτικό Διαμέρισμα¹²

Είδος Καλλιέργειας	Δήμος	Δημοτικό Διαμέρισμα
Ελιά	Δήμος Πύργου	Πύργου
	Δήμος Αλιφείρας	Καλλιθέας
	Δήμος Σκιλλούντος	Πλατανιάς, Διασέλλων
	Δήμος Φιγαλείας	Φιγαλείας
	Δήμος Ωλένης	Γούμερου
Οινοποίηση Αμπέλια	Δήμος Ωλένης,	Γούμερου, Κουτσοχέρας, Χειμαδίου, Λατζοΐου Ωλένης
	Δήμος Αλιφείρας	Καλλιθέας, Αμυγδαλέων, Βρεστού
	Δήμος Αμαλιάδος	Περιστερίου
	Δήμος Ιάρδανου	Βροχίτσας Κορυφής
	Δήμος Πύργου	Πύργου, Αμπελώνος
Κορινθιακή Σταφίδα	Δήμος Ωλένης	το ποσοστό κασταστροφής ανέρχεται στο 50% του συνόλου
	Δήμος Πύργου	Πύργου, Ελαιώνος
	Δήμος Αμαλιάδος	Περισερίου
	Δήμος Ιάρδανου	Βροχίτσας, Κορυφής
Καρύδια & Αμύγδαλα	Δήμος Αλιφείρας	Καλλιθέας, Αμυγδαλέας, Βρεστού
	Δήμο Ωλένης	Αγ. Άννας, Γούμερου, Μουζακίου, Πεύκης

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020

Όσον αφορά τις δασικές εκτάσεις τους Νομού Ηλείας, κάηκαν 352.800 στρέμματα δάσους από τα συνολικά 906.000 στρέμματα δάσους, ποσοστό που αποτελεί το 38,9% των δασικών εκτάσεων του νομού.

¹² Τα στοιχεία αφορούν τους Καποδιστριακούς Δήμους του Νομού Πύργου, καθώς έχουν αντληθεί από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Απογραφή που διενήργησε το 1991 και το 2001.

2.4 Καταστροφές στον κτηνοτροφικό τομέα

Πέραν από τις καταστροφές στις καλλιέργειες σημειώθηκαν καταστροφές και στο κτηνοτροφικό τομέα. Πιο συγκεκριμένα στον τομέα εκτροφής αιγοπροβάτων σημειώθηκε καταστροφή που αντιστοιχεί 4,4% του συνόλου του Νομού¹³. Οι καταστροφές αυτές επικεντρώνονται στους Δήμους Ωλένης (ΔΔ Γούμερου, Κουτσοχέρας, Πεύκης και Χειμαδιού), Αλιφείρας (ΔΔ Αλιφείρας Βρεστού και Μυρωνίων) Ζαχάρω (ΔΔ Ανηλίου και Ξηροχωρίου) Πύργου (ΔΔ Πύργου), Φιγαλείας (ΔΔ Ν. Φιγαλείας) και Φολόης (ΔΔ. Μηλέων). Στον τομέα εκτροφής βοοειδών σημειώθηκαν καταστροφές που αντιστοιχούν στο 9,3% του συνόλου του βοοτροφικού τομέα του Νομού. Οι καταστροφές αυτές επικεντρώνονται στους Δήμους Αλιφείρας (ΔΔ Βρεστού), Σκιλλούντος (ΔΔ Φρίξης) και Πηνείας (ΔΔ Λαγανά).

2.5 Ποινικές διώξεις

Μια ηλικιωμένη η οποία πήγε να ανάψει το φούρνο με ξύλα και της ξέφυγε από την επίβλεψή της η φωτιά, βρίσκεται κατηγορούμενη και θα δικαστεί για εμπρησμό εξ' αμελείας. Οι αρχές ισχυρίζονται ότι από αυτήν την αμέλεια ξεκίνησε όλη η καταστροφή.

Ακόμα κατηγορούνται ο Νομάρχης, ο πρώην Δήμαρχος της Ζαχάρω και ο υπαρχηγός της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας για παραβίαση καθήκοντος διότι δεν συνέτρεξαν όσο όφειλαν.

¹³ Τα στοιχεία αφορούν τους Καποδιστριακούς Δήμους του Νομού Πύργου, καθώς έχουν αντληθεί από την Ελληνική Στατιστική Αρχή και την Απογραφή που διενήργησε το 1991 και το 2001.

3^ο Κεφάλαιο

Η φυσιολογία του Ν. Ηλείας

Ο Νομός Ηλείας, μαζί με τους Νομούς Αχαΐας και Αιτωλοακαρνανίας, ανήκει στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας¹⁴. Καταλαμβάνει το Βορειοδυτικό τμήμα του γεωγραφικού διαμερίσματος της Πελοποννήσου και συνορεύει στα βόρεια με τον Νομό Αχαΐας, στα ανατολικά με τον νομό Αρκαδίας και νότια με τον Νομό Μεσσηνίας, ενώ η δυτική του πλευρά βρέχεται από το Ιόνιο Πέλαγος. Η πρωτεύουσα το Νομού είναι ο Πύργος, που αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο με 24.245 κατοίκους (σύμφωνα με την Απογραφή του 2001).

Σύμφωνα με την διοικητικά μεταρρύθμιση «Καλλικράτης», οι νέοι δήμοι του Νομού Ηλείας είναι ο Δήμος Ζαχάρως με έδρα τη Ζαχάρω, ο Δήμος Ανδρίτσαινας με έδρα τα Κρέστενα, ο Δήμος Πύργου με έδρα το Πύργο, ο Δήμος Αμαλιάδας με έδρα την Αμαλιάδα, ο Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας με έδρα την Αρχαία Ολυμπία, ο Δήμος Κυλλήνης με έδρα τα Λεχαινά, Δήμος Πηνειού με έδρα τη Γαστούνη¹⁵.

Στον παρακάτω πίνακα, εμφανίζονται οι Δήμοι όπως αυτοί είχαν συσταθεί με τον «Καποδίστρια», αλλά και οι Δήμοι που συστάθηκαν την 1^η Ιανουαρίου 2011 με τον «Καλλικράτη».

¹⁴ Ηλειακή Α.Ε. - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2008), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020», Αθήνα, σελ. 8

¹⁵ Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, Περιφερειών και Αποκεντρωμένης Διοίκησης, πρόγραμμα Καλλικράτης, Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Απρίλιος 2010, σελ. 11

Πίνακας 3.1 Οι Δήμοι του Ν. Ηλείας πριν και μετά τον «Καλλικράτη»

Καποδιστριακοί Δήμοι	Καλλικρατικοί Δήμοι
Δ. Αλιφείρας	Δ. Πύργου
Δ. Αμαλιάδας	Δ. Ζαχάρως
Δ. Ανδραβίδας	Δ. Ανδρίτσαινας
Δ. Ανδρίτσαινας	Δ. Αμαλιάδας
Δ. Αρχαίας Ολυμπίας	Δ. Αρχαίας Ολυμπίας
Δ. Βαρθολομιού	Δ. Κυλλήνης
Δ. Βουπρασίας	Δ. Πηνειού
Δ. Βώλακος	
Δ. Γαστούνης	
Δ. Ζαχάρως	
Δ. Ιαρδάνου	
Δ. Κάστρου-Κυλλήνης	
Δ. Λαμπείας	
Δ. Λασιώνος	
Δ. Λεχαιών	
Δ. Πηνείας	
Δ. Πύργου	
Δ. Σκυλλούντος	
Δ. Τραγανού	
Δ. Φιγαλείας	
Δ. Φολόης	
Δ. Ωλένης	

Πηγή: Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, Περιφερειών και Αποκεντρωμένης Διοίκησης, πρόγραμμα «Καλλικράτης»

3.1 Γεωφυσικά δεδομένα

3.1.1 Συνολική έκταση

Η συνολική έκταση, του Νομού, είναι 2.621 km², και κατατάσσεται τελευταίος συγκριτικά με τους άλλους δυο Νομούς της περιφέρειας, καθώς καταλαμβάνει το 23,11% της συνολικής της έκτασης (11.350 km²).

3.1.2 Κατανομή έκτασης

Το έδαφος του είναι πεδινό κατά 60%, γεγονός που καθιστά τη πεδιάδα της Ηλείας τη μεγαλύτερη σε έκταση από τις υπόλοιπες πεδιάδες της Πελοποννήσου. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ (2001), από την συνολικής έκτασης του Νομού 1.517 χιλ. στρέμματα είναι πεδινά, 555,0 χιλ. στρέμματα είναι ημιορεινά και 546,0 χιλ στρέμματα ορεινά ανάγλυφα¹⁶.

Οι μεγαλύτεροι ορεινοί όγκοι του Νομού βρίσκονται στα σύνορα με την Αρκαδία, στο όρος Ερύμανθος όπου ψηλότερη κορυφή του, για το κομμάτι που βρίσκεται στην Ηλεία, θεωρείται η Λάμπεια με υψόμετρο 1.797 μέτρα και το Σιαδοβούνι. Άλλες ψηλές κορυφές είναι η Φολόη, ο Λαμπίθας και η Μίνθη.

3.1.3 Θάλασσες – ποτάμια

Η ακτογραμμή του Νομού έχει μήκος 150 χιλιόμετρα και αποτελείται κυρίως από αμμώδης παραλίες. Από το σύνολο των παραλιών του Νομού έχουν βραβευθεί με το διακριτικό σήμα της «Γαλάζιας Σημαίας», που απονέμεται σε αυτές κάθε έτος, οι παραλίες Ζαχάρω του Δήμου Ζαχάρως, Σκαφιδιά του Δήμου Πύργου, Κουρούτα του Δήμου Αμαλιάδος, Κάστρο – Χρυσή Ακτή 2, Λουτρά Κυλλήνης 1 και Λουτρά Κυλλήνης 2 του Δήμου Κάστρου – Κυλλήνης.

¹⁶ Ηλειακή Α.Ε. - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2008), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020», Αθήνα, σελ. 8

Τον Νομό διασχίζουν οι ποταμοί Αλφειός, Πηνειός Ερύμανθος και οι παραποτάμοι τους. Οι ποταμοί Αλφειός και Πηνειός είναι οι μεγαλύτεροι της Πελοποννήσου και αξιοποιούνται στην άρδευση γεωργικών εκτάσεων. Το φράγμα του Αλφειού θεωρείται ως ένα από τα μεγαλύτερα χωμάτινα φράγματα στην Ευρώπη.

Ο Νομός χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη παράλιων υδροβιότοπων όπως το Κοτύχι (υγρότοπος διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ) και τον Καϊάφα που είναι εξαιρετικού φυσικού κάλλους και οικολογικού πλούτου. Ο Νομός διαθέτει επίσης πλήθος από ιαματικές πηγές με σημαντικότερες της Κυλλήνης, του Καϊάφα, της Φρασινιάς, της Ξυλοκέρας, του Πουρναριού κ.ά.

3.1.4 Κλίμα

Το κλίμα του Νομού είναι μεσογειακό και θερμό, με σχετικά υψηλά ποσοστά βροχοπτώσεων. Η θερμοκρασία στο Νομό, την περίοδο της άνοιξης και του φθινοπώρου, κυμαίνεται μεταξύ 20 και 25 βαθμών Κελσίου, ενώ το καλοκαίρι μεταξύ 30 και 35 βαθμών, με κάποιες εξαιρέσεις, στα τέλη των δεκαετιών 70 και 90 και στις αρχές της δεκαετίας του 2000, όπου έπληξαν τον Νομό κύματα καύσωνα με αποτέλεσμα η θερμοκρασία να ξεπεράσει τους 40 βαθμούς Κελσίου. Το χειμώνα οι θερμοκρασίες φτάνουν σε μέγιστο τους 15 βαθμούς Κελσίου και μόνο στις ορεινές περιοχές του Νομού πέφτουν σε επίπεδα που επιτρέπουν τις χιονοπτώσεις¹⁷.

3.2 Πληθυσμιακά – δημογραφικά δεδομένα

Ο συνολικός πληθυσμός του Νομού σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2011 είναι 160.110 κάτοικοι, ενώ σύμφωνα με την απογραφή του 2001 είναι 183.521 κάτοικοι. Σύμφωνα με τα πληθυσμιακά στοιχεία του 2003 ο Νομός καταλαμβάνει τη 12^η θέση μεταξύ των Νομών της χώρας.

¹⁷ Ηλειακή Α.Ε. - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2008), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020», Αθήνα, σελ. 9

Πίνακας 3.2 Πληθυσμός Ν. Ηλείας (2011)

Ν. Ηλείας	160.110
Δήμος Πύργου	48.370
Δήμος Ήλιδας	32.130
Δήμος Ανδραβίδας - Κυλλήνης	21.640
Δήμος Ανδρίτσαινας - Κρεστενών	14.190
Δήμος Αρχαίας Ολυμπίας	13.410
Δήμος Ζαχάρως	8.950
Δήμος Πηνειού	21.420

Πηγή: Απογραφή Πληθυσμού ΕΣΥΕ (2011)

3.2.1 Πληθυσμιακή εξέλιξη

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζεται η πληθυσμιακή εξέλιξη του πληθυσμού του Νομού Ηλείας, σύμφωνα με τις τρεις τελευταίες απογραφές της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, από το 1991 μέχρι και το 2011.

Πίνακας 3.3 Πληθυσμιακά στοιχεία Νομού Ηλείας

		% διαφορά
Πληθυσμός 1991	174.287	-
Πληθυσμός 2001	183.521	+ 5,3
Πληθυσμός 2011	160.110	- 12,8

Πηγή: Απογραφές Πληθυσμού ΕΣΥΕ (1991, 2001 & 2011)

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.1 Εξέλιξη πληθυσμού νομού Ηλείας

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.2 Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού νομού Ηλείας

Από τα παραπάνω διαγράμματα παρατηρούμε ότι ο πληθυσμός του Νομού Ηλείας αυξήθηκε από το 1991 μέχρι το 2001 κατά 5,3%, ενώ από το 2001 και μέχρι το 2011 έχουμε σημαντική μείωση που φτάνει το 12,8%.

Συγκριτικά με τους υπόλοιπους Νομούς της Περιφέρειας ο Νομός Ηλείας έχει το μικρότερο πληθυσμό καθώς καταλαμβάνει το 25,43% του συνολικού πληθυσμού της Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐα 44,20%, Αιτωλοακαρνανία 30,36%), αλλά βρίσκεται στη δεύτερη θέση όσον αφορά την πυκνότητα του πληθυσμού, καθώς για το 2001 στην Αχαΐα συγκεντρώνονται 98 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, στην Ηλεία 70 ενώ στην Αιτωλοακαρνανία μόλις 40 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο.

3.2.2 Οικονομικά ενεργός και μη ενεργός πληθυσμός

Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία απασχόλησης για τον πληθυσμό του Νομού κατά τις δύο τελευταίες απογραφές.

Πίνακας 3.4 Στοιχεία απασχόλησης στον νομό Ηλείας

Απογραφές	1991	2001
Εργατικό δυναμικό	65433	70655
Απασχολούμενοι	60203	58613
Άνεργοι	5230	12042
Άνεργοι % εργατικού δυναμικού	8,0	17,0

Πηγή: Απογραφές Πληθυσμού ΕΣΥΕ (1991 & 2001)¹⁸

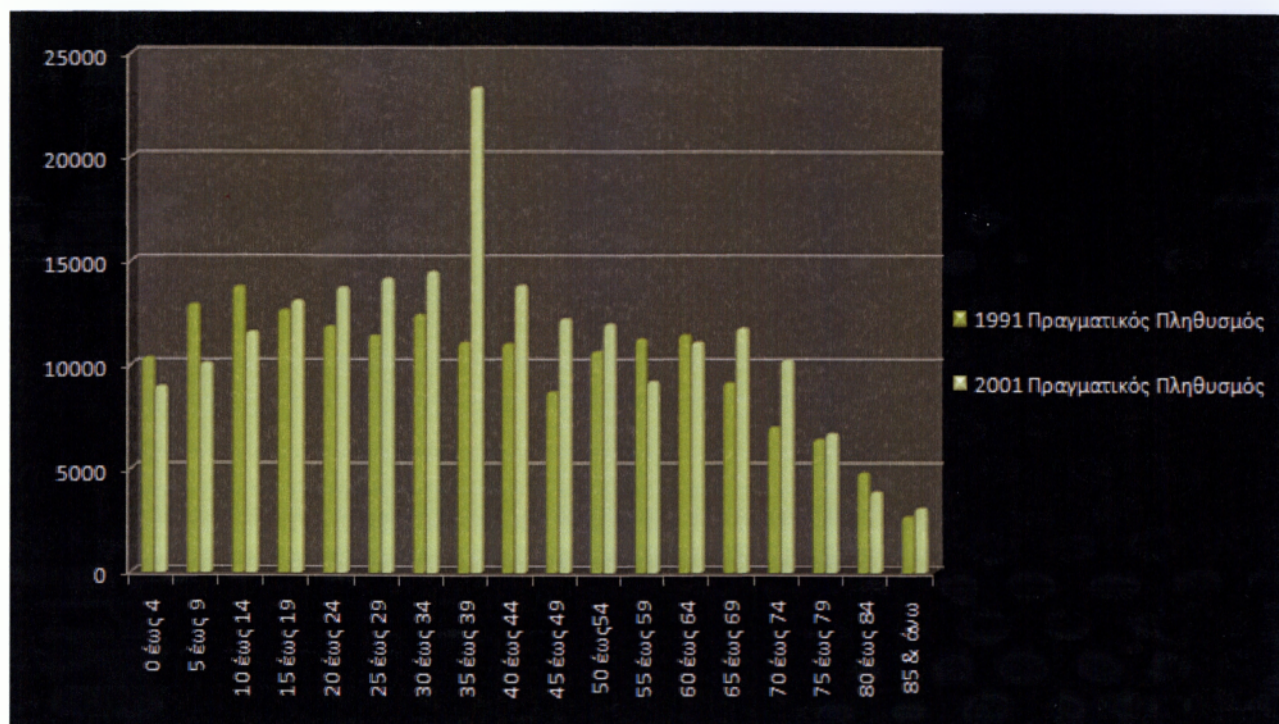
Είναι σημαντικό να τονιστεί η μεγάλη αύξηση του ποσοστού ανεργίας στον νομό την τελευταία δεκαετία (ανεξάρτητα από τις όποιες διαφορές στον τρόπο μέτρησής της). Σύμφωνα πάντως με στοιχεία του 2004 ο αριθμός των ανέργων φτάνει σε 8433 άτομα δηλαδή μείωση σε σχέση με το 2001 30% περίπου. Από τους παραπάνω ανέργους ένα σημαντικό ποσοστό είναι γυναίκες (39% περίπου ή 3272 άτομα). Το ποσοστό αυτό είναι χαμηλότερο από ότι το αντίστοιχο μέσο ποσοστό της χώρας, γεγονός που οφείλεται εκτός των άλλων και στο ότι ο νομός Ηλείας έχει αντίθετα με ότι συμβαίνει στην χώρα, μεγαλύτερο αριθμό ανδρών από ότι γυναικών.

Το παραπάνω συμπέρασμα αιτιολογείται από τα στοιχεία του πίνακα που ακολουθεί, σχετικά με την κατανομή του πληθυσμού κατά φύλο και ομάδες ηλικιών.

¹⁸ Για το 2011 δεν έχουν ανακοινωθεί από την Εθνική Στατιστική Αρχή επίσημα στοιχεία για την απασχόληση.

3.2.3 Ηλικιακή κατανομή πληθυσμού

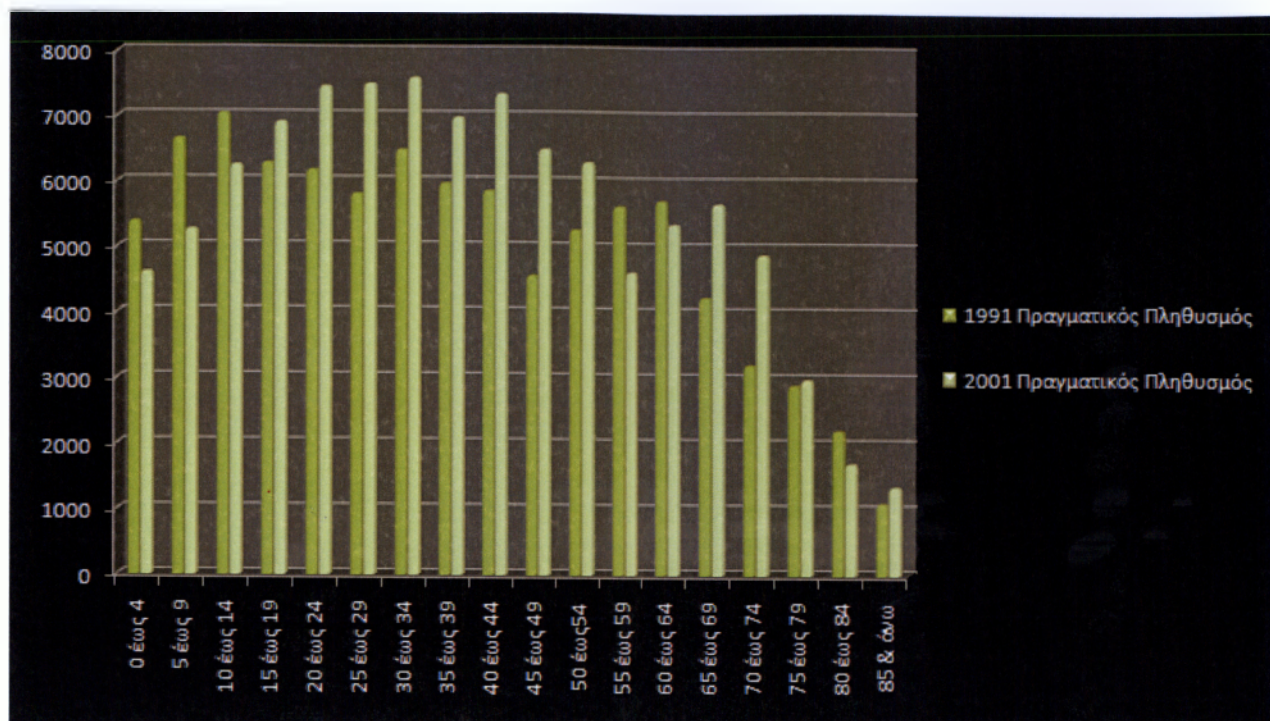
Παρακάτω παρουσιάζεται ο μόνιμος πληθυσμός του Ν. Ηλείας κατά ηλικιακές ομάδες και κατά φύλο για τις απογραφές 1991 και 2001.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

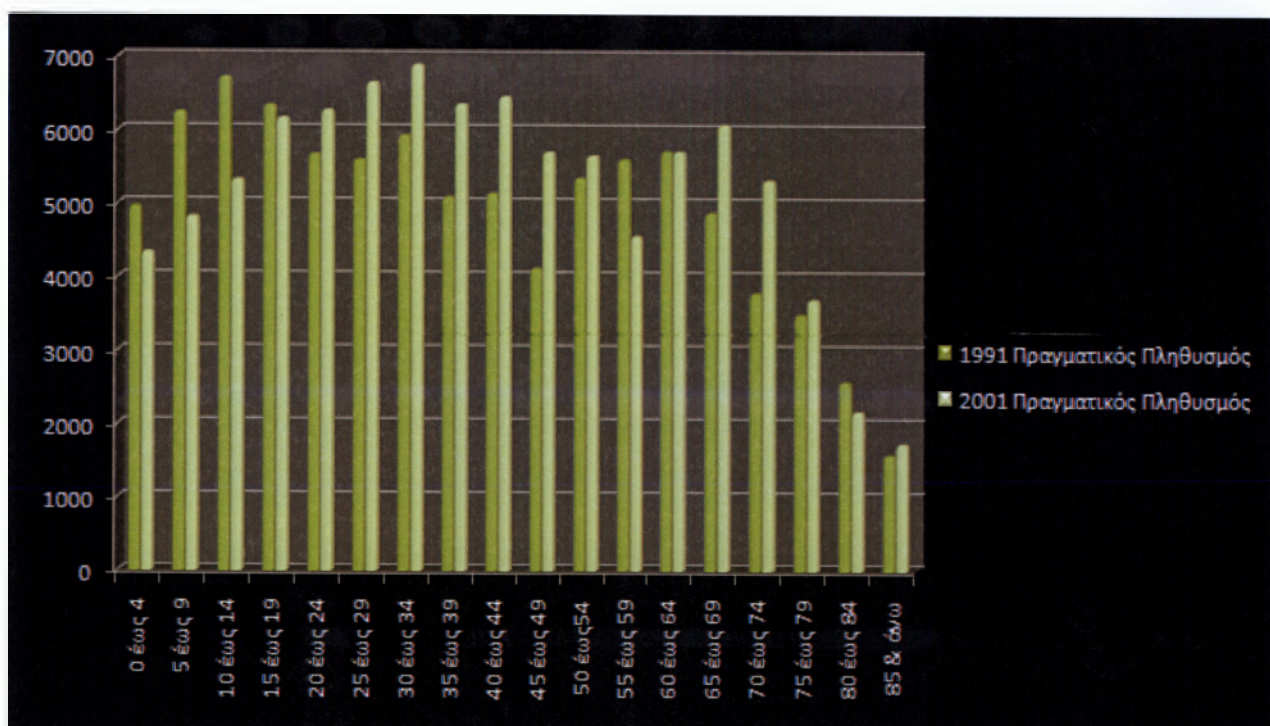
Διάγραμμα 3.3 Μόνιμος πληθυσμός ανά ηλικιακές ομάδες¹⁹

¹⁹ Για το 2011 δεν έχουν ανακοινωθεί από την Εθνική Στατιστική Αρχή επίσημα στοιχεία για τον πληθυσμό τόσο κατά ηλικιακές ομάδες, όσο και κατά φύλο.

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.4 Μόνιμος πληθυσμός αρρένων

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Διάγραμμα 3.5 Μόνιμος πληθυσμός θηλέων

Με βάση τα παραπάνω διαγράμματα και υποθέτοντας ότι οι κατά ηλικία απογραφέντες το 1991 θα ανήκουν σε δυο ηλικιακές βαθμίδες παραπάνω το 2001 (δέκα έτη διαφορά) προκύπτει ο επόμενος πίνακας και ορισμένα ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Πίνακας 3.5 Διαφορές πληθυσμού νομού Ηλείας μεταξύ απογραφών 1991 και 2001

Ομάδες ηλικιών	Απογραφή 1991		Απογραφή 2001		Μετατόπιση απογραφής 1991		Τάση μεταβολής	Διαφορά
	Σύνολο	%	Σύνολο	%		%		
Σύνολο	179429	100,0%	193288	100,0%		%		
0-4	10354	5,8%	8959	4,6%			↓	
5-9	12912	7,2%	10096	5,2%			↓	
10-14	13768	7,7%	11583	6,0%	10354	5,8%	↑	1229
15-19	12628	7,0%	13081	6,8%	12912	7,2%	↓	169
20-24	11856	6,6%	13734	7,1%	13768	7,7%	↓	-34
25-29	11415	6,4%	14153	7,3%	12628	7,0%	↑	1525
30-34	12422	6,9%	14487	7,5%	11856	6,6%	↑	2631
35-39	11068	6,2%	23346	12,1%	11415	6,4%	↑	11931
40-44	11010	6,1%	13807	7,1%	12422	6,9%	↑	1385
45-49	8697	4,8%	12206	6,3%	11068	6,2%	→	1138
50-54	10627	5,9%	11957	6,2%	11010	6,1%	→	947
55-59	11240	6,3%	9188	4,8%	8697	4,8%	→	491
60-64	11436	6,4%	11068	5,7%	10627	5,9%	→	441
65-69	9123	5,1%	11750	6,1%	11240	6,3%	↓	510
70-74	6998	3,9%	10215	5,3%	11436	6,4%	↓	-1221
75-79	6402	3,6%	6688	3,5%	9123	5,1%	↓	-2435
80-84	4798	2,7%	3882	2,0%	6998	3,9%	↓	-3116
85+	2684	1,5%	3088	1,6%	6402	3,6%	↓	-3314
					4798	2,7%		
					2684	1,5%		

Πηγή: Απογραφές Πληθυσμού ΕΣΥΕ (1991 & 2001)

Στον προηγούμενο πίνακα έγινε μια μετατόπιση της απογραφής του 1991 στο 2001 υποθέτοντας ότι η θνησιμότητα στις ομάδες ηλικιών που μας ενδιαφέρουν -μέχρι 75 ετών- είναι πρακτικά μηδενική. Στην συνέχεια συγκρίθηκαν οι κατανομές των ομάδων ηλικιών. Έτσι προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα αναφορικά με την καθαρή αύξηση του πληθυσμού και πιο συγκεκριμένα:

- Είναι εμφανής η είσοδος μεταναστών και μάλιστα στις ομάδες ηλικιών από 30-44 ετών κυρίως.
- Οι μετανάστες αυτοί έχουν στην πλειοψηφία τους οικογένεια και παιδιά (περισσότερα κατά μέσο όρο από τους ημεδαπούς) καθόσον υπάρχει αύξηση στην ηλικιακή κατηγορία των 10-14 ετών και ενδεχομένως επιβράδυνση της μείωσης στις μικρότερες ηλικίες όπου υπάρχουν σαφώς λιγότερες γεννήσεις από ημεδαπούς.
- Στις ηλικίες άνω των 65 ετών υπάρχει μείωση λόγω αυξημένης θνησιμότητας και μη εισροής μεταναστών.

Τα συμπεράσματα αυτά αιτιολογούν αναλυτικά και τεκμηριώνουν την αύξηση των κατοίκων του νομού Ηλείας που καταγράφηκε το 2001 σε σχέση με την προηγούμενη δεκαετία παρόλο που η φυσική μεταβολή του πληθυσμού είναι αρνητική. Επιπρόσθετα γίνεται φανερό ότι η εισροή πληθυσμού γίνεται σε παραγωγικές ηλικίες (30-45 ετών) και ότι συμπαρασύρει και μικρές ηλικίες (παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας).

3.3 Οικονομία

3.3.1 Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν

Το Α.Ε.Π. του νομού συμμετέχει στο ΑΕΠ της χώρας με ποσοστό 1,0%. Το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. ανέρχεται σε 7,7 χιλ € ενώ σύμφωνα με στοιχεία του 2002 έχει

αυξηθεί σε 8,1 χιλ. €. Παρά την αύξηση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ ο Νομός παραμένει 50^{ος} στην κατάταξη των Νομών της χώρας βάσει του κατά κεφαλήν ΑΕΠ²⁰.

Η ασθενής τοπική αλλά και συνολικά περιφερειακή οικονομία δεν δημιουργεί αρκετές νέες θέσεις απασχόλησης με αποτέλεσμα η ανεργία να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα (17% το 2001).

Το ΑΕΠ ανά κάτοικο ανέρχεται στο 64% του μέσου όρου της χώρας. Πάντως το ΑΕΠ του νομού ως ποσοστό στο σύνολο της χώρας ανέρχεται σε 1,11 % για το 2002 ενώ τόσο ο πληθυσμός όσο και η έκταση του νομού αντιπροσωπεύουν μεγαλύτερα ποσοστά, αντίστοιχα 1,5% και 2,0%. Τούτο καταδεικνύει την μειωμένη παραγωγικότητα του νομού Ηλείας δεδομένου ότι η συμμετοχή του στο ΑΕΠ υπολείπεται τόσο του πληθυσμού όσο και της έκτασης που του αναλογούν στο σύνολο της χώρας. Ιδιαίτερα σε σχέση με την έκταση το γεγονός χρήζει ιδιαίτερης προσοχής και περαιτέρω διερεύνησης καθόσον η γεωργική γη στην Ηλεία και μεγάλη σχετικά είναι σε έκταση και ιδιαίτερα παραγωγική. Όπως θα φανεί στην συνέχεια η γεωργική γη έχει πράγματι υψηλή απόδοση, είναι όμως κυρίως η χαμηλή παραγωγικότητα των υπόλοιπων τομέων της οικονομίας που επιβαρύνει την συνολική εικόνα του νομού.

3.3.2 Τομεακή σύνθεση

Σε ότι αφορά στους βασικούς τομείς της οικονομίας η εικόνα του νομού Ηλείας είναι η ακόλουθη.

²⁰ Ηλειακή Α.Ε. - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2008), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020», Αθήνα, σελ. 20

Πίνακας 3.6 Οι βασικοί τομείς της οικονομίας του νομού Ηλείας

	2000	2001	2002
Ακαθ. Εγγ. Προϊόν, τιμές αγοράς, εκ. ευρώ	1279	1374	1484
Πρωτογενής % ΑΕΠ	24,84	24,11	24,64
Δευτερογενής % ΑΕΠ	13,07	13,62	13,14
Μεταλλεία - Ορυχεία % ΑΕΠ	0,17	0,16	0,14
Μεταποίηση % ΑΕΠ	3,37	3,28	3,13
Ενέργεια % ΑΕΠ	1,64	1,68	1,71
Κατασκευές % ΑΕΠ	7,87	8,49	8,14
Τριτογενής % ΑΕΠ	62,07	62,25	62,21
Ξενοδοχεία και εστιατόρια % ΑΕΠ	6,92	7,21	7,46
Ακαθ.Εγγ.Προϊόν κατά κεφαλή % μ.ο. χώρας	62,4	62,49	63,08
Ακαθ.Εγγ.Προϊόν κατά κεφαλή, ευρώ, δρχ. ως 1994	6956,12	7495,91	8123,64
Μεταποίηση % μεταποίησης χώρας	0,29	0,28	0,28
Υπηρεσίες % υπηρεσιών χώρας	0,92	0,92	0,92
Γεωργία % γεωργίας χώρας	3,57	3,61	3,67
Ξενοδοχεία και εστιατόρια % ξενοδ. χώρας	0,97	1,01	1,04

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020

Σύμφωνα με τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα, ο πρωτογενής τομέας στην Ηλεία έχει σημαντική συμμετοχή στη διαμόρφωση όλων των μακροοικονομικών μεγεθών του νομού αν και εμφανίζει σημεία υποχώρησης την οκταετία 1995-2002. Η συμμετοχή του στο ΑΕΠ από περίπου 29% το 1993 μειώθηκε στο 24,6% το 2002.

Όσον αφορά στη διάρθρωση των καλλιεργειών ο νομός παρουσιάζει σχετική εξειδίκευση σε καλλιέργειες όπως η ντομάτα η πατάτα και τα εσπεριδοειδή. Εκτός από τις παραδοσιακές καλλιέργειες όπως η ελαιοκαλλιέργεια υπάρχουν επίσης και καλλιέργειες με κηπευτικά, αλλά και άλλα προϊόντα με ιδιαίτερη έμφαση σε δύο

προϊόντα (καρπούζια και φράουλες). Ο νομός έχει όλες τις δυνατότητες και μπορεί να αναδειχθεί σε σημαντικό κέντρο θερμοκηπιακών καλλιεργειών της χώρας.

Η κτηνοτροφία στην Ηλεία έχει κατά κύριο λόγο εκτατικό χαρακτήρα, με μικρό αριθμό οργανωμένων κτηνοτροφικών μονάδων. Το μεγαλύτερο τμήμα του ζωικού κεφαλαίου αποτελείται από αιγοπρόβατα ελεύθερης βοσκής με κυριότερα προϊόντα το μαλακό τυρί, το κρέας και το γάλα.

Ο δευτερογενής τομέας στην Ηλεία είναι δεύτερος ως προς το ειδικό του βάρος κυρίως λόγω των κατασκευών. Η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στο ΑΕΠ του νομού παρουσιάζει μείωση την περίοδο 1995-2002 κατά 1,2 ποσοστιαίες μονάδες (από 14,3% το 1994 σε 13,1% το 2002). Οι κατασκευές αντιπροσωπεύουν το 56% περίπου ολόκληρου του τομέα και το ποσοστό τους βαίνει ελαφρώς αυξητικό. Η μεταποίηση έχει ακόμα μικρότερη συμμετοχή στη διαμόρφωση των μακροοικονομικών μεγεθών και συνδέεται κύρια με την επεξεργασία των προϊόντων του πρωτογενή. Η συμμετοχή της μεταποίησης στο Α.Ε.Π. διαμορφώθηκε στο 3,1% το 2002 έναντι 6,4% το 1995. Ο υποδιπλασιασμός αυτός είναι ενδεικτικός για την γενική εικόνα της οικονομίας του νομού ειδικότερα σε ότι αφορά στην σύνδεση πρωτογενούς με δευτερογενή τομέα.

Παρά την περιορισμένη και φθίνουσα συμμετοχή της μεταποίησης στους μακροοικονομικούς δείκτες του νομού, ο ρόλος της είναι καθοριστικός γιατί αυξάνει την προστιθέμενη αξία των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα.

Ο τριτογενής τομέας, με έμφαση στις υπηρεσίες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος. Στα δύο αστικά κέντρα Πύργο και Αμαλιάδα είναι συγκεντρωμένες οι διοικητικές, εκπαιδευτικές και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, καθώς και οι υπηρεσίες μεταφορών και το σημαντικότερο μέρος των εμπορικών επιχειρήσεων.

Μεγαλύτερη χωρική διασπορά εμφανίζει ο τουρισμός που και αυτός όμως κύρια είναι συγκεντρωμένος κατά μήκος των δυτικών παραλίων. Ο τουρισμός συμμετέχει στο ΑΕΠ κατά 7,5 % περίπου με καθαρή τάση αύξησης κατά την διάρκεια της τελευταίας οκταετίας (από 5,8% το 1995). Το γεγονός αποδεικνύει την ισχυρή δυναμική του τομέα αλλά και την ανάγκη για ενίσχυσή του.

Η τουριστική κίνηση χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα με μήνες αιχμής τους Ιούνιο, Ιούλιο, Αύγουστο και Σεπτέμβριο. Η εποχικότητα έχει ενταθεί τα τελευταία χρόνια σε σχέση με τις αρχές της δεκαετίας του '80.

3.4 Υποδομές – Ποιότητα ζωής

3.4.1 Εκπαίδευση

3.4.1.1 Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο Νομό Ηλείας λειτουργούν 137 Νηπιαγωγεία, και 144 Δημοτικά Σχολεία. Όσον αφορά τα Νηπιαγωγεία ο Πύργος, με 14 δημόσιες σχολικές μονάδες και μια ιδιωτική, έχει τα περισσότερα και ακολουθεί η Αμαλιάδα με 8 και η Γαστούνη με 4.

Όσον αφορά τα Δημοτικά Σχολεία του Νομού τα περισσότερα βρίσκονται στον Πύργο και την Αμαλιάδα, 13 και 7 αντίστοιχα, και ακολουθούν τα Λεχαινά και η Γαστούνη με 3.

3.4.1.2 Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Όσον αφορά τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση ο Νομός Ηλείας διαθέτει συνολικά 68 σχολικά κτίρια σε 33 Αστικά Κέντρα, τα οποία ανήκουν σε εικοσιένα από τους είκοσι δύο Δήμους του Νομού (ο Δήμος Κάστρου – Κυλλήνης δεν διαθέτει σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης).

Πιο συγκεκριμένα στο Νομό Ηλείας λειτουργούν 41 Γυμνάσια, 21 Λύκεια και 6 ΤΕΕ. Τα περισσότερα Γυμνάσια βρίσκονται στους Δήμους Αμαλιάδας, Πύργου και Αρχαίας Ολυμπίας με οχτώ, έξι και τρεις σχολικές μονάδες αντίστοιχα. Όσον αφορά τα Ενιαία Λύκεια του Νομού, ο Δήμος Πύργου διαθέτει 4 σχολικές μονάδες, και ακολουθούν οι Δήμοι Αμαλιάδας και Αρχαίας Ολυμπίας με 2 σχολικές μονάδες ο

καθένας. Τέλος οι Δήμοι Πύργου και Αμαλιάδας διαθέτουν από 2 ΤΕΕ , ενώ οι Δήμοι Λεχαίων και Κρεστένων διαθέτουν από 1.

3.4.1.3 Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Σε επίπεδο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Νομό Ηλείας λειτουργούν 3 Τμήματα τα οποία αποτελούν παραρτήματα του Τ.Ε.Ι. Πάτρας. Τα τμήματα είναι χωροθετημένα στον Πύργο και στην Αμαλιάδα, συγκεκριμένα στον Πύργο βρίσκονται το Τμήμα Πληροφορικής και ΜΜΕ και το Τμήμα Μουσειολογίας - Μουσειογραφίας και Σχεδιασμού Εκθέσεων, ενώ στην Αμαλιάδα βρίσκεται το Τμήμα Πληροφορικής στην Διοίκηση και Οικονομία.

3.4.2 Υγεία – Πρόνοια

Η υγεία και οι παρεχόμενες υγειονομικές υπηρεσίες αφενός αποτελούν σοβαρό δείκτη του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων μιας περιοχής, αφετέρου είναι μια από τις παραμέτρους, οι οποίες συμβάλλουν και υποβοηθούν την ανάπτυξη υψηλών τουριστικών υπηρεσιών.

Στο Νομό Ηλείας, σύμφωνα με στοιχεία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηλείας, λειτουργούν 3 Γενικά Νοσοκομεία, 5 Κέντρα Υγείας, 39 Περιφερειακά Ιατρεία και ένα ΚΕΠΕΠ. Επίσης στον Νομό λειτουργούν 99 Φαρμακεία. Στον ακόλουθο Πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά οι μονάδες περίθαλψης του Νομού.

Πίνακας 3.7 Μονάδες υγείας Νομού Ηλείας

Νοσοκομεία		
Γενικό Νοσοκομείο Πύργου «Ανδρέας Παπανδρέου»		
Γενικό Νοσοκομείο Αμαλιάδας		
Γενικό Νοσοκομείο Κρεστένων		
Κέντρα Υγείας		
Κέντρο Υγείας Ανδρίτσαινας		
Κέντρο Υγείας Βάρδας		
Κέντρο Υγείας Γαστούνης		
Κέντρο Υγείας Σιμόπουλου		
Κέντρο Υγείας Νέας Φυγαλείας		
Περιφερειακά Ιατρεία		
Π. Ι. Βασιλακίου	Π. Ι. Μουζακίου	Π. Ι. Κρυόβρυσης
Π. Ι. Ανδρωνίου	Π. Ι. Μυρσίνης	Π.Ι. Κυλλήνης
Π. Ι. Βροχίτσας	Π. Ι. Λάλα	Π.Ι. Λουκά
Π. Ι. Βούναργου	Π. Ι. Καράτουλα	Π.Ι. Εφύρας
Π. Ι. Μυρτιάς	Π. Ι. Στρεφίου	Π.Ι. Αμπελόνα
Π. Ι. Σκουροχωρίου	Π. Ι. Πελοπίου	Π.Ι. Περιβολίων
Π. Ι. Γούμερου	Π. Ι. Αρχ. Ολυμπίας	Π.Ι. Νέας Μανωλάδας
Π. Ι. Χανίων Πανόπουλου	Π. Ι. Κούμανι	Π.Ι. Βαρθολομιού
Π. Ι. Λαμπείας	Π.Ι. Λεχαιών	Π.Ι. Μηλέων
Π.Ι. Καλυβίων Ήλιδας	Π.Ι. Καλλιθέας	Π.Ι. Κακόβατου
Π.Ι. Χαβαρίου	Π.Ι. Χελιδονίου	Π.Ι. Σκιλλουντίας
Π.Ι. Ζαχάρως	Π.Ι. Ανδραβίδας	
Π.Ι. Κάτω Σαμικού	Π.Ι. Σέκουλα	
Π.Ι. Γκραίκα	Π.Ι. Αμυγδαλιών	
Άλλες Μονάδες		
Κέντρο Περίθαλψης Παίδων ΚΕΠΕΠ Λεχαιών		

Πηγή: Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020

3.5 Αξιολόγηση Νομού Ηλείας

Όπως κάθε νομός, έτσι και ο νομός Ηλείας έχει τόσο πλεονεκτήματα όσο και μειονεκτήματα. Σε αυτή την ενότητα, θα προσπαθήσουμε να τα εντοπίσουμε, με βάση την παραπάνω ανάλυση του νομού.

Τα πλεονεκτήματα που έχει ο Νομός Ηλείας είναι οι αμμώδης παραλίες που έχουν βραβευθεί με το διακριτικό σήμα της «Γαλάζιας Σημαίας» και το φράγμα του Αλφειού που θεωρείται ως ένα από τα μεγαλύτερα χωμάτινα φράγματα στην Ευρώπη. Ο Νομός χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη παράλιων υδροβιότοπων διεθνούς σημασίας σύμφωνα με τη Σύμβαση Ραμσάρ. Όσο αφορά τον πληθυσμό, από το 1991 μέχρι το 2001 αυξήθηκε κατά 5,3% και γίνεται φανερό ότι η εισροή πληθυσμού γίνεται σε παραγωγικές ηλικίες (30-45 ετών) και ότι συμπαρασύρει και μικρές ηλικίες (παιδιά σχολικής και προσχολικής ηλικίας). Ο πρωτογενής τομέας στην Ηλεία έχει σημαντική συμμετοχή στη διαμόρφωση όλων των μακροοικονομικών μεγεθών του νομού, το ίδιο και ο τριτογενής όπου με έμφαση στις υπηρεσίες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος. Η υγεία και οι παρεχόμενες υγειονομικές υπηρεσίες επαρκούν για τους κατοίκους του Νομού και συμβάλλουν και υποβοηθούν την ανάπτυξη υψηλών τουριστικών υπηρεσιών.

Τα μειονεκτήματα που εμφανίζει ο Νομός Ηλείας, είναι η σημαντική μείωση του πληθυσμού που φτάνει το 12,8% από το 2001 και μέχρι το 2011 και η μεγάλη αύξηση του ποσοστού ανεργίας την τελευταία δεκαετία. Η ασθενής τοπική αλλά και συνολικά περιφερειακή οικονομία δεν δημιουργεί αρκετές νέες θέσεις απασχόλησης με αποτέλεσμα η ανεργία να βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Σχετικά με τον τριτογενή τομέα, παρόλο που είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, εμφανίζει μεγάλη χωρική διασπορά και είναι συγκεντρωμένος κατά μήκος των δυτικών παραλίων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ερήμωση των ορεινών περιοχών του Νομού.

Παρακάτω εμφανίζεται συνοπτικά μία ανάλυση SWOT με βάση όλα όσα αναλύθηκαν παραπάνω.

Πίνακας 3.8 Ανάλυση SWOT

Πλεονεκτήματα	Αδυναμίες
<p>Αμμόδης παραλίες βραβευμένες με το σήμα της «Γαλάζιας Σημαίας»</p> <p>Φράγμα του Αλφειού που θεωρείται ως ένα από τα μεγαλύτερα φράγματα στην Ευρώπη</p> <p>Ύπαρξη παράλιων υδροβιότοπων διεθνούς σημασίας</p> <p>Εισροή πληθυσμού σε παραγωγικές ηλικίες</p>	<p>Σημαντική μείωση του πληθυσμού</p> <p>Ασθενής τοπική αλλά και συνολικά περιφερειακή οικονομία</p> <p>Μεγάλη αύξηση του ποσοστού ανεργίας</p>
Ευκαιρίες	Απειλές
<p>Ο πρωτογενής και ο τριτογενής τομέας εμφανίζονται ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι</p> <p>Η υγεία και οι παρεχόμενες υγειονομικές υπηρεσίες επαρκούν για τους κατοίκους του Νομού</p> <p>Επιπλέον συμβάλλουν και υποβοηθούν την ανάπτυξη υψηλών τουριστικών υπηρεσιών</p>	<p>Ο τριτογενής τομέας εμφανίζει μεγάλη χωρική διασπορά και είναι συγκεντρωμένος κατά μήκος των δυτικών παραλίων</p> <p>Ερήμωση των ορεινών περιοχών του Νομού</p>

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Όλα τα πλεονεκτήματα για την φυσική ομορφιά του Νομού Ηλείας που αναφέρθηκαν παραπάνω, έρχεται το καλοκαίρι του 2007 για να τα καταστρέψει και να οδηγήσει στην ονομασία του Νομού ως πυρόπληκτο. Θέλοντας τόσο η πολιτεία, όσο και οι αρχές του Νομού να αποκαταστήσουν αυτή την φυσική καταστροφή, αλλά και να οδηγήσουν στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου, έκαναν κάποιες ενέργειες που θα περιγραφούν στο παρακάτω κεφάλαιο.

4ο Κεφάλαιο

Ανασυγκρότηση των πυρόπληκτων περιοχών του Νομού Ηλείας

Η ανασυγκρότηση και η ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες πραγματοποιείται μέσα από ενέργειες και διαδικασίες που θα διασφαλίζουν τη συγκράτηση των πληθυσμών στις εστίες τους, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή, την περιβαλλοντική προστασία και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Με σκοπό λοιπόν την επίτευξη των παραπάνω στόχων, συντάχθηκε το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020 το οποίο θα αναλυθεί σε αυτό το κεφάλαιο.

4.1 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2009-2020

Το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης 2009-2020 περιλαμβάνει ένα σύνολο έργων και δράσεων τα οποία εξυπηρετούν μια ολοκληρωμένη μακροχρόνια στρατηγική προκειμένου ο Νομός να ξεφύγει από το οικονομικό αδιέξοδο, που δημιουργήθηκε από τις τεράστιες φυσικές καταστροφές που έπληξαν το Νομό Ηλείας το 2007.

Το Σχέδιο Ειδικού Τοπικού Προγράμματος Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης Πληγείσας Περιοχής, χρηματοδοτείται από το Ταμείο Αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Τ.Α.Ε.Ε.) και το Ειδικό Ταμείο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (Ε.Τ.Α.Ε.Α.).

Ο κεντρικός στόχος του Ειδικού Πλαισίου Ανασυγκρότησης είναι η βιώσιμη ανάπτυξη των πυρόπληκτων περιοχών με τη δημιουργία προϋποθέσεων για οικονομική ανασυγκρότηση και ενεργοποίηση των τοπικών κοινωνιών για τη συγκράτηση του πληθυσμού, έτσι ώστε οι περιοχές να ανακτήσουν μια δυναμική

οικονομία και να επανενταχθούν με ανταγωνιστικούς όρους τόσο στον κοινωνικοοικονομικό ιστό της χώρας όσο και στο Ευρωπαϊκό οικονομικό περιβάλλον²¹.

Για την επίτευξη αυτού του στόχου άμεση προτεραιότητα είναι η αποκατάσταση των κατεστραμμένων από τις εκτεταμένες πυρκαγιές περιοχών, η συμπλήρωση των δράσεων που ήδη υλοποιούνται από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα με την αναδιάταξη της κατανομής πόρων, λαμβάνοντας υπόψη τις νέες συνθήκες που προέκυψαν. Οι παρεμβάσεις που εμπεριέχει, στοχεύουν στην αποκατάσταση των συνθηκών διαβίωσης, του φυσικού περιβάλλοντος και της τοπικής οικονομίας ακολουθώντας την αρχή της ισόρροπης ανάπτυξης των περιοχών που επλήγησαν.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω σκοπών του Ειδικού Πλαισίου ετέθησαν και υλοποιούνται τρεις άμεσοι και μεσοπρόθεσμοι στρατηγικοί στόχοι:

- Άμεση κάλυψη των ανθρωπιστικών και οικονομικών αναγκών του πληγέντος πληθυσμού.
- Ταχεία αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη το οικονομικό, κοινωνικό, φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον.
- Ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης των εν λόγω περιοχών στο πλαίσιο μιας νέας περιόδου αειφόρου ανάπτυξης και οικολογικής αντίληψης

Οι ανωτέρω στρατηγικοί στόχοι εξειδικεύονται περαιτέρω στους κάτωθι ειδικούς στόχους²²:

- Αποκατάσταση των κατοικιών και των βασικών υποδομών στις πληγείσες περιοχές
- Αποκατάσταση και αναπλήρωση του εισοδήματος των πληγέντων

²¹ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 15

²² Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 16

- Αποκατάσταση του φυτικού και ζωικού κεφαλαίου, διατήρηση των καλλιεργειών που συνδέονται με την αγροτική παράδοση των περιοχών και εισαγωγή νέων πιο ανταγωνιστικών καλλιεργειών
- Αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος
- Ενίσχυση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς
- Αποκατάσταση των επιχειρήσεων που υπέστησαν ζημιές
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας για την ανάπτυξη όλων των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας, με ιδιαίτερη έμφαση στον τουρισμό

Το Ειδικό Πλαίσιο Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης έχει 7 Άξονες Προτεραιότητας που αφορούν²³:

1. Την κάλυψη των αναγκών στέγασης, αποκατάστασης και αναπλήρωσης του εισοδήματος του πληθυσμού, για την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού.
2. Το Φυσικό Περιβάλλον.
3. Τον Πολιτισμό και την αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
4. Την αποκατάσταση του πολεοδομικού ιστού.
5. Τις Υποδομές.
6. Την ανάπτυξη και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του αγροτικού τομέα
7. Τον Τουρισμό.

4.1.1 Μελέτη - Σύνταξη σχεδίου ειδικού τοπικού ολοκληρωμένου προγράμματος ανασυγκρότησης και ανάπτυξης

Ο σχεδιασμός του Ειδικού Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος γίνεται από τις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων της Αυτοδιοίκησης, των Κοινωνικών και Οικονομικών Εταίρων, Μ.Κ.Ο, κλπ. υπό το συντονισμό της Περιφέρειας. Το Ειδικό Τοπικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα μπορεί να λάβει χρηματοδότηση από το ΠΕΠ, τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του Ε.Τ.Π.Α και το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα να

²³ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 16

διευρυνθεί ο χαρακτήρας του και το περιεχόμενό του και να λάβει χρηματοδότηση και από τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΚΤ. Για την εξειδίκευσή του σε όρους επιμέρους δράσεων και σε όρους χρηματοδότησης, θα προηγηθεί η εκπόνηση μελέτης που θα χρηματοδοτηθεί από το ΚΠΣ ή το ΕΣΠΑ

Για την σύνταξη του Ειδικού Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης της πληγείσας περιοχής του Νομού Ηλείας προκρίθηκε η πρόταση σύναψης Προγραμματικής Σύμβασης μεταξύ Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ηλείας, της ΤΕΔΚ και της ΗΛΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ Α.Ε. Ο.Τ.Α.

Το κόστος εκπόνησης του προγράμματος ανέρχεται στις 200.000€.

Η εκπόνηση της μελέτης ανατέθηκε στην Αναπτυξιακή Εταιρεία, η οποία, λόγω της μεγάλης εμπειρίας που διαθέτει στη διαχείριση προγραμμάτων ΟΠΑΑΧ και LEADER, είχε την δυνατότητα να την ολοκληρώσει σε χρονικό διάστημα τριών μηνών. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ιδιωτικές επενδύσεις του αγροτουριστικού μοντέλου ΟΠΑΑΧ και LEADER σε ποσοστό 80% του προϋπολογισμού του και 20% δημόσιες υποστηρικτικές επενδύσεις. Ο συνολικός προϋπολογισμός της δημόσιας δαπάνης θα ανέρχεται στα 10.000.000€ για όλη την πυρόπληκτη ζώνη.

Η χρηματοδότηση των ιδιωτικών επενδύσεων θα πρέπει να φτάνει το 75% του συνολικού κόστους της επένδυσης δεδομένου ότι στην πυρόπληκτη περιοχή δεν υπάρχουν κεφάλαια και ενεργό ανθρώπινο δυναμικό για να στηρίξει τις παραγωγικές επενδύσεις.

4.1.2 Υλοποίηση – Εφαρμογή του σχεδίου Ειδικού Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης

Η αναγκαιότητα σύνταξης και εφαρμογής Σχεδίου Ειδικού Τοπικού Ολοκληρωμένου Προγράμματος Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης Πληγείσας Περιοχής αναφέρεται σε ειδικό τεύχος, του Ειδικού Πλαισίου Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης πληγείσων

περιοχών από τις πυρκαγιές του 2007 του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών²⁴.

Θα πρέπει άμεσα να ξεκινήσει η εκπόνηση του συγκεκριμένου σχεδίου ώστε να εφαρμοστεί ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ανάπτυξης του τύπου ΟΠΑΑΧ ή LEADER για ιδιωτικές επενδύσεις (ανάπτυξη αγροτουρισμού, μικρές επιχειρήσεις, αξιοποίηση τοπικών πόρων κλπ).

Έτσι λοιπόν, παρέχεται η δυνατότητα στις πληγείσες περιοχές να τεθούν και πάλι σε μια δυναμική αναπτυξιακή τροχιά, παρά τις καταστροφικές συνέπειες των πυρκαγιών. Αυτό μπορεί να γίνει πραγματικότητα με σωστό προγραμματισμό, τεχνική υποστήριξη και χρηματοδότηση, μέσα από την ανασύσταση και αναδιάρθρωση του παραγωγικού ιστού, τη δημιουργία και επέκταση των υποδομών καθώς και την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού.

4.1.3 Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Ενίσχυσης της Απασχόλησης

Η μεγάλη σημασία που έχουν οι μικρές επιχειρήσεις για την τόνωση της τοπικής οικονομίας φαίνεται από την ενίσχυση της δημιουργίας μικρών επιχειρήσεων στην πυρόπληκτη περιοχή με χρηματοδότηση από τον ΟΑΕΔ στα πλαίσια του Προγράμματος Νέοι Ελεύτεροι Επαγγελματίες.

Το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα θα περιλαμβάνει Δράσεις Δημοσιότητας, Συμβουλευτικής, Δικτύωσης και Δράσεις του ΟΑΕΔ για την δημιουργία νέων επιχειρήσεων.

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος ανέρχεται συνολικά στα 4.500.000€ και περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις υποστήριξης νέων επιχειρηματιών²⁵:

1. Δράσεις Συμβουλευτικής: 150.000€

²⁴ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 24

²⁵ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 31

2. Δράσεις Δικτύωσης: 150.000€
3. Δράσεις Δημοσιότητας: 200.000€
4. Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες (200 νέες επιχειρήσεις × 20.000€):
4.000.000€

4.1.4 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Απασχόλησης Ανέργων Πυρόπληκτων περιοχών

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στην ενίσχυση και την δημιουργία απασχόλησης για τους ανέργους των πυρόπληκτων περιοχών, στις επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης μέσω του ΟΑΕΔ²⁶.

Έτσι λοιπόν, καταρτίστηκε Πρόγραμμα Επιχορήγησης Επιχειρήσεων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, για την απασχόληση 6.000 ανέργων ηλικίας 18-64 ετών με διακριτικό τίτλο «Πρόγραμμα Αναδασώσεων και Αντιπλημμυρικών Έργων»²⁷.

Το ποσό της επιχορήγησης για κάθε μέρα απασχόλησης των ανέργων ορίστηκε στα τριάντα έξι ευρώ. Η διάρκεια του Προγράμματος του ΟΑΕΔ καθορίστηκε στους δώδεκα μήνες, ενώ ο τελικός δικαιούχος του Προγράμματος είναι η ΗΛΕΙΑΚΗ Α.Ε.

Για να μπορέσει όμως να υλοποιηθεί η απόφαση του ΟΑΕΔ για το Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρήσεων οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ήταν απαραίτητη η σύνταξη ενός Ολοκληρωμένου Επιχειρησιακού Προγράμματος Απασχόλησης των ανέργων των πυρόπληκτων περιοχών, ώστε να επιτευχθούν παράλληλα πέντε στόχοι. Οι στόχοι αυτοί είναι οι εξής:

1. Άμεση αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων για τους κατοίκους των πυρόπληκτων περιοχών

²⁶ **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020»,** Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 32

²⁷ Με την 31641/27-08/2007 Απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (ΦΕΚ 1717/Β/28-08-2007).

2. Άμεση έναρξη εργασιών αποκατάστασης και αναδάσωσης των καμένων δασών
3. Άμεση έναρξη εργασιών για την εκτέλεση έργων αντιπλημμυρικής προστασίας
4. Άμεση εισροή εισοδήματος στους κατοίκους των πυρόπληκτων περιοχών με την παροχή υπηρεσιών και εργασιών αναδάσωσης και αντιπλημμυρικής προστασίας – στήριξη του εισοδήματος και της οικονομίας των πυρόπληκτων περιοχών – Ανάχωμα μετανάστευσης των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα
5. Καλλιέργεια πνεύματος συνεργασίας με εμπλεκόμενους φορείς (ΟΑΕΔ , Ν.Α. Ηλείας Αναπτυξιακή Εταιρεία, ΤΕΔΚ, Δασικές Υπηρεσίες, Πυροσβεστική Υπηρεσία, κλπ.)

4.1.5 Πρόγραμμα Αναδάσωσης και Προγράμματα Αντιπλημμυρικής Προστασίας

Τα Προγράμματα αυτά αφορούν τις διαδικασίες και ενέργειες για την αναδάσωση και την αντιπλημμυρικής προστασίας που απαιτούνται σε όλη την έκταση του Νομού, μετά την απώλεια της φυσικής δασικής προστασίας. Για την υλοποίηση του προγράμματος αποφασίστηκε να συγκροτηθούν εκατό συνεργεία από κατοίκους των πυρόπληκτων περιοχών που ήταν άνεργοι ή υποαπασχολούμενοι.

Η κατανομή των συνεργείων στους Δήμους και τα υπόλοιπα Δημοτικά Διαμερίσματα αντίστοιχα, έγινε μετά από συσχέτιση των παρακάτω συντελεστών²⁸:

1. Τη δασική έκταση που έχει αποτεφρωθεί ανά Δ.Δ. και Δήμο
2. Την έκταση αναδάσωσης ανά Δήμο,
3. Τον πληθυσμό των πυρόπληκτων Δ.Δ. και Δήμων

Η καταρχήν κατανομή των εκατό συνεργείων με βάση τους παραπάνω συντελεστές έγινε ως εξής:

²⁸ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 33

Πίνακας 4.1 Κατανομή συνεργειών

ΔΗΜΟΣ – ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ	ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΚΟΠΗΣ ΔΕΝΤΡΩΝ	ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΑΝΑΔΑΣΩΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΣΥΝΕΡΓΕΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΤΟΜΩΝ
Δ. ΑΛΙΦΕΙΡΑΣ (ΚΑΛΛΙΘΕΑ – ΛΙΒΑΔΑΚΙ)	6	6	12	120
Δ. ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑΣ (ΑΝΔΡΙΤΣΑΙΝΑ – ΔΡΑΓΩΓΙ – ΔΑΦΝΟΥΛΑ)	10	10	20	200
Δ. ΣΚΙΛΛΟΥΝΤΟΣ (ΤΡΥΠΗΤΗ-ΠΛΑΤΙΑΝΑ-ΓΡΑΙΚΑ-ΔΙΑΣΕΛΛΑ-ΒΡΙΝΑ-ΚΡΕΣΤΕΝΑ	10	10	20	200
Δ. ΦΙΓΑΛΕΙΑΣ (ΝΕΑ ΦΙΓΑΛΕΙΑ-ΠΕΤΡΑΛΩΝΑ)	4	4	8	80
Δ. ΖΑΧΑΡΩΣ (ΜΙΝΘΗ-ΜΗΛΕΑ-ΑΡΤΕΜΙΔΑ-ΧΡΥΣΟΧΩΡΙ-ΣΜΕΡΝΑ-ΞΗΡΟΧΩΡΙ-ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ-ΛΕΠΡΕΟ-ΖΑΧΑΡΩ)	14	14	28	280
Δ. ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ (ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ-ΓΕΡΑΚΙ-ΔΑΦΝΗ-ΔΑΦΝΙΩΤΙΣΣΑ)	6	6	12	120
Δ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΙΟΥ – ΛΕΧΑΙΝΩΝ-ΒΟΥΠΡΑΣΙΑΣ(ΚΑΛΥΒΙΑ ΜΥΡΤΟΥΝΤΙΩΝ)	2	2	4	40
Δ. ΙΑΡΔΑΝΟΥ (ΚΟΡΥΦΗ – ΒΟΥΝΑΡΓΟ)	4	4	8	80
Δ. ΠΗΝΕΙΑΣ-ΛΑΣΙΩΝΟΣ (ΑΓΡΑΠΙΔΟΧΩΡΙ-ΣΙΜΟΠΟΥΛΟ-ΜΑΖΑΡΑΚΙ-ΟΙΝΟΗ-ΒΟΥΛΙΑΓΜΕΝΗ)	6	6	12	120
Δ. ΑΡΧΑΙΑΣ ΟΛΥΜΠΙΑΣ (ΠΛΑΤΑΝΟΣ-ΜΙΡΑΚΑ-ΧΕΛΙΔΟΝΙ-ΑΡΧ.ΟΛΥΜΠΙΑ)	10	10	20	200
Δ. ΩΛΕΝΗΣ (ΓΟΥΜΕΡΟ – ΚΟΥΤΣΟΧΕΡΑ-ΛΑΝΤΖΟΪ-ΚΑΡΑΤΟΥΛΑ-ΧΕΙΜΑΔΙΟ-ΩΛΕΝΑ)	14	14	28	280
Δ. ΦΟΛΟΗΣ (ΛΑΛΑ-ΜΗΛΙΕΣ-ΔΟΥΚΑ-ΠΕΡΣΑΙΝΑ)	8	8	16	160
Δ. ΠΥΡΓΟΥ (ΕΛΑΙΩΝΑΣ-ΑΜΠΕΛΩΝΑΣ-ΒΑΡΒΑΣΑΙΝΑ)	6	6	12	120

ΣΥΝΟΛΟ	100	100	200	2.000
--------	-----	-----	-----	-------

Πηγή: «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020»

4.1.6 Διοργάνωση σχολικών εκπαιδευτικών - περιβαλλοντικών εκδρομών με προορισμό την Πυρόπληκτη περιοχή Ν. Ηλείας

Το Πρόγραμμα αυτό προέβλεπε την διοργάνωση σχολικών εκπαιδευτικών - περιβαλλοντικών εκδρομών, με προορισμό την Πυρόπληκτη περιοχή Ν. Ηλείας, και την συμμετοχή των μαθητών από Γυμνάσια και Λύκεια από όλα τα αστικά κέντρα της Ελλάδας, σε πρόγραμμα αναδάσωσης²⁹.

Το πρόγραμμα ονομάστηκε «*Τα Δικά Μου Δένδρα Στην Ηλεία*». Οι μαθητές των Γυμνασίων και Λυκείων από όλα τα αστικά κέντρα της Ελλάδας, είχαν την δυνατότητα να επισκέπτονται τον Νομό Ηλείας και να συμμετέχουν σε προγράμματα αναδάσωσης σε καμένες περιοχές του Νομού, σε συνεργασία με τοπικούς φορείς, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Δήμους, δασικές υπηρεσίες, πυροσβεστική, εθελοντικές – περιβαλλοντικές οργανώσεις, κ.λ.π.

Επίσης, εκτός από την αναδάσωση, είχαν την δυνατότητα να επισκέπτονται φυσικούς και πολιτιστικούς προορισμούς του Νομού, όπως τον Αρχαιολογικό χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας και κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

4.1.7 Δημιουργία πολιτιστικού δικτύου στο Νομό Ηλείας

Το Πρόγραμμα αυτό αποσκοπούσε στην δημιουργία ενός πολιτιστικού δικτύου στο Νομό Ηλείας και στην ανάδειξη αρχαιολογικών χώρων της πυρόπληκτης περιοχής, ώστε να είναι επισκέψιμοι.

Συγκεκριμένα, η παρούσα πρόταση είχε ως σκοπό την δημιουργία πολιτιστικού δικτύου για τα αρχαιολογικά, βυζαντινά και μεσαιωνικά μνημεία της πυρόπληκτης

²⁹ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 37

περιοχής του Ν. Ηλείας. Στόχος του έργου ήταν η υλοποίηση διαφόρων τεχνικών παρεμβάσεων έτσι ώστε τα μνημεία του νομού Ηλείας και ιδιαίτερα των πυρόπληκτων περιοχών να αναδειχθούν, να καταστούν επισκέψιμα και να αποτελέσουν πόλους ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή.

Τα οφέλη από την ανάδειξη των μνημείων είναι πολλαπλά αφού με τα έργα υποδομών που θα εκτελεστούν θα εξασφαλιστεί η προσβασιμότητα και η αναγνωσιμότητα των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων, θα αυξηθεί ο αριθμός επισκεπτών ενώ τα μνημεία θα προστατευτούν αποτελεσματικότερα. Παράλληλα θα τονιστεί η πολιτιστική αξία και η μοναδικότητα των μνημείων σε συνδυασμό με το φυσικό τοπίο απαράμιλλου κάλους που τα περιβάλλει. Δυστυχώς μετά τις καταστροφικές πυρκαγιές, του 2007, το φυσικό τοπίο του μεγαλύτερου μέρους του νομού που ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο με τα πολιτιστικά μνημεία τραυματίστηκε με αποτέλεσμα να υποβαθμιστεί η πολιτιστική αξία και η μοναδικότητα της ευρύτερης περιοχής.

Οι παρεμβάσεις και τα τεχνικά έργα που προβλεπόταν να υλοποιηθούν στους αρχαιολογικούς χώρους έχουν ως εξής³⁰:

1. Βελτίωση πρόσβασης της διαδρομής από τον κοντινότερο διαμορφωμένο δρόμο έως την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου ή του μνημείου.
2. Περίφραξη του χώρου σύμφωνα με τις προδιαγραφές περίφραξης αρχαιολογικών χώρων.
3. Καθαρισμός – αποψίλωση των αρχαιολογικών χώρων και των μνημείων. Διαμόρφωση χώρου βλάστησης.
4. Τακτοποίηση και διευθέτηση διάσπαρτων αρχιτεκτονικών μελών, αρχαιολογικών μνημείων.
5. Σήμανση μνημείων αρχαιολογικού χώρου (πινακίδες κατεύθυνσης, πληροφοριακές πινακίδες αρχαιολογικού χώρου).
6. Σήμανση μνημείων αρχαιολογικού χώρου στο οδικό δίκτυο.
7. Εγκατάσταση ξύλινου οικίσκου πολλαπλών χρήσεων στην είσοδο του αρχαιολογικού χώρου.

³⁰ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 46 - 47

8. Εξοπλισμός του ξύλινου οικίσκου.
9. Πρόγραμμα προβολής του αρχαιολογικού χώρου και των μνημείων, φυλλάδια-χάρτες-dvd-εκθέσεις-ιστοσελίδα, στα πλαίσια του πολιτιστικού δικτύου.

4.1.8 Αναπλάσεις – αισθητική αναβάθμιση πυρόπληκτων Δημοτικών Διαμερισμάτων για την στήριξη του αγροτουρισμού

Η πυρόπληκτη περιοχή του Νομού Ηλείας σχεδόν συμπίπτει με τον κατάλογο των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών των Δημοτικών Διαμερισμάτων του Νομού Ηλείας³¹. Τα κύρια χαρακτηριστικά των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών είναι η μείωση και η γήρανση του πληθυσμού, η συρρίκνωση του εισοδήματος και γενικότερα η αναπτυξιακή καθυστέρηση σε όλους τους τομείς της οικονομίας.

Οι φωτιές του Αυγούστου του 2007 επιδείνωσαν την κατάσταση μειώνοντας τις δυνατότητες ανάπτυξης των περιοχών. Τα τελευταία χρόνια, μέσω των προγραμμάτων ΟΠΑΑΧ (Ολοκληρωμένα Προγράμματα Ανάπτυξης Αγροτικού Χώρου Ορεινών Όγκων) και Leader επιχειρείται η στήριξη ενός μοντέλου ανάπτυξης των περιοχών αυτών μέσω του Αγροτουρισμού και γενικότερα η δημιουργία επιχειρήσεων που έχουν σχέση με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, επιχειρήσεων που στηρίζουν την παραγωγή τοπικών παραδοσιακών προϊόντων και μικρά δημόσια έργα ανάδειξης των φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Στην πυρόπληκτη περιοχή υπάρχουν Δ.Δ. τα οποία θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως πόλοι - κέντρα ανάπτυξης του Αγροτουρισμού και διαφοροποίησης της αγροτικής οικονομίας με στροφή στον τριτογενή τομέα (τουρισμός) και στον δευτερογενή τομέα (μικρομεσαίες επιχειρήσεις παραδοσιακών προϊόντων).

Για την υποστήριξη του παραπάνω αναπτυξιακού μοντέλου και την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων στον τουρισμό, θα πρέπει να βελτιωθεί η ελκυστικότητα των αγροτικών πυρόπληκτων περιοχών. Θα πρέπει δηλαδή να γίνουν έργα που θα

³¹ **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020»,** Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 52

στοχεύουν στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της πυρόπληκτης περιοχής, ώστε μακροπρόθεσμα να εξασφαλίσουν την οικονομική αυτοδυναμία τους να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων και των επισκεπτών, προστατεύοντας παράλληλα το φυσικό περιβάλλον, την φυσιογνωμία τους, την παραδοσιακή αρχιτεκτονική και γενικότερα την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Τα έργα ανάπλασης και αισθητικής αναβάθμισης του οικιστικού περιβάλλοντος 20 χωριών θα βελτιώσουν το τουριστικό προϊόν της ευρύτερης περιοχής, θα προσελκύσουν επενδύσεις και θα υποκινήσουν τους κατοίκους των χωριών, ώστε να προβούν στην ανάπλαση των όψεων των σπιτιών τους, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές αισθητικής βελτίωσης του συνολικού οικισμού και διατήρησης της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

4.1.9 Πρόγραμμα αδειοδότησης κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων

Ο κλάδος της κτηνοτροφίας είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας του Νομού Ηλείας. Είναι μάλιστα ο κλάδος που επλήγη περισσότερο από τις καταστροφικές πυρκαγιές του Αυγούστου 2007. Οι κτηνοτρόφοι ακόμα και σήμερα δεν έχουν μπορέσει να επανέλθουν από την μεγάλη οικονομική καταστροφή την οποία υπέστησαν αντιμετωπίζοντας καθημερινά τεράστια έξοδα (αγορά ζωοτροφών, ανακατασκευή – επισκευή καμένων γεωργοκτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, απώλεια ζωικού κεφαλαίου κλπ).

Εκτός από τα παραπάνω προβλήματα, οι κτηνοτρόφοι έχουν να αντιμετωπίσουν και τον κίνδυνο της απώλειας των κοινοτικών ενισχύσεων αφού δεν έχουν μπορέσει ως και σήμερα να συμμορφωθούν με τις προϋποθέσεις της πολλαπλής συμμόρφωσης που επιβάλλει η Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική. Επίσης, η μη αξιοποίηση των διατιθέμενων κοινοτικών πόρων από το Δ' Κ.Π.Σ. για τον εκσυγχρονισμό του κλάδου, λόγω της αδυναμίας των αγροτών – κτηνοτρόφων να ανταποκριθούν στις προϋποθέσεις νόμιμης λειτουργίας των κτηνοτροφικών τους εγκαταστάσεων, ενέχει τον κίνδυνο να χαθούν αυτοί οι πόροι όπως έγινε στο Γ' Κ.Π.Σ.,.

Γνωρίζοντας όλα τα παραπάνω και δίνοντας μεγάλη σημασία στη στήριξη του αγροτικού τομέα, η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας κατά την 1η Συνεδρίασης /

2008 του Νομαρχιακού Συμβουλίου Ηλείας, που πραγματοποιήθηκε στις 30 Ιανουαρίου 2008, ανέθεσε στην ΗΛΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΟΤΑ το έργο με τίτλο «Εκπόνηση Επιχειρησιακού Σχεδίου αδειοδότησης σταβλικών – πτηνοκτηνοτροφικών εγκαταστάσεων Νομού Ηλείας».

Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα περιλαμβάνει³²:

Σχεδιασμός, οργάνωση προγράμματος

- Σχεδιασμός προτύπων μελετών και εργαλείων – σχεδίων (εγγράφων, αποφάσεων κλπ)
- Σχεδιασμός και οργάνωση συνεργείων, γεωγραφικοί τομείς δράσης
- Συντονισμός προγράμματος, διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη

Δημιουργία γραφείου μιας στάσης εξυπηρέτησης κτηνοτρόφων

- Στελέχωση του γραφείου με μηχανικό, γεωπόνο, οικονομολόγο, περιβαλλοντολόγο για ένα έτος

4.1.10 Εργασίες Αποκατάστασης Υποδομών Επαρχιακού Και Διαδημοτικού Οδικού Δικτύου

Οι καταστροφές που υπέστη το επαρχιακό και διαδημοτικό οδικό δίκτυο λόγω των πυρκαγιών ήταν εκτεταμένες και ήταν οι εξής³³:

1. Καταστροφή πάνω από 50% (σε μερικούς δρόμους το 100%) της κάθετης σήμανσης (πινακίδες σήμανσης) - επισυνάπτεται φωτογραφικό υλικό.
2. Καταστροφή – σβήσιμο της οριζόντιας σήμανσης (διαγράμμιση), όπου υπήρχε σε εκτιμώμενο ποσοστό 80%.
3. Χαλάρωση των πρανών που εκδηλώνονται με μικρές κατολισθήσεις, που επιχώνουν τις τάφρους υδάτινων απορροών (τεχνητών ή φυσικών).

³² Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 57

³³ Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009), «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος, σελ. 59

4. Σε αρκετά σημεία του οδικού δικτύου ήδη παρουσιάζονται κατολισθήσεις και έντονα κατολισθητικά φαινόμενα.
5. Στα πρανή εκατέρωθεν του δρόμου υπάρχουν καμένα ψηλά δέντρα, τα οποία είναι επικίνδυνα για την ασφάλεια των διερχόμενων από το οδικό δίκτυο, λόγω αστάθειας των εδαφών.
6. Καταστροφή, κυρίως των στηρίξεων, των στηθαίων ασφαλείας, λόγω αστάθειας του εδάφους και η εκ του λόγου τούτου αναγκαία πλήρης αντικατάστασής τους ή κατασκευή νέων σε άλλες επικίνδυνες θέσεις.

Μετά την καταγραφή των ζημιών στο οδικό δίκτυο του νομού, σχεδιάστηκαν μια σειρά από ενέργειες προκειμένου να αποκατασταθούν οι καταστροφές, συμπεριλαμβανομένης και της σήμανσης. Οι ενέργειες αυτές ήταν οι εξής:

1. α. Άρση καταπτώσεων – κατολισθήσεων και καθαρισμός και μόρφωση ερεισμάτων και τάφρων αποροής ομβρίων
β. Κοπή και απομάκρυνση ψηλών καμένων δένδρων
2. Κατασκευή μικρών τεχνικών έργων για διευθέτηση υδάτινων απορροών οδικού δικτύου, όπως ρείθρα αποροής των υδάτων, τοίχοι συγκράτησης χωμάτων, επενδεδυμένες τάφροι, μικροί σωληνωτοί οχετοί ή γεφυρίδια.
3. Αποκατάσταση καθιζήσεων και ρηγματώσεων επί του οδικού δικτύου με τοπικές παρεμβάσεις κατασκευής νέου ασφαλικού τάπητα και εξυγίανση του υπεδάφους (γεωύφασμα, βάση-υπόβαση στο απαιτούμενο πάχος)
4. Αποκατάσταση της κάθετης σήμανσης
 - α) Πινακίδες αναγγελίας κινδύνου
 - β) Πινακίδες ρυθμιστικές
 - γ) Πινακίδες πληροφοριακές
(Προμήθεια πινακίδων – στύλων, τοποθέτηση)
5. Διαγράμμιση οδικού δικτύου
6. Δημιουργία κόμβων (Ζεμπρες – ηλεκτροφωτισμός – βέλη κλπ.)
7. Τοποθέτηση χαλύβδινων στηθαίων ασφαλείας (σε γέφυρες – κρημούς και άλλα επικίνδυνα σημεία)

4.2 Αξιολόγηση δράσεων ανασυγκρότησης των πυρόπληκτων περιοχών

Δυστυχώς λόγω της οικονομικής κατάστασης της χώρας μας δεν έχουν υλοποιηθεί όλες οι παραπάνω δράσεις. Τα χρήματα από τον κρατικό προϋπολογισμό δεν έχουν διατεθεί όλα ακόμη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έδωσε βοήθημα 97 εκατ. ευρώ, τα οποία όμως δεν οδηγήθηκαν στους πυρόπληκτους του Νομού Ηλείας. Επιπλέον τα χρήματα από το Ειδικό Ταμείο Αντιμετώπισης Έκτακτων Αναγκών (Ε.Τ.Α.Ε.Α.) παραμένουν σε ένα μεγάλο μέρος τους αναξιοποίητα με αποτέλεσμα οι κάτοικοι των πυρόπληκτων περιοχών να αναμένουν ακόμη την αναβάθμιση των υποδομών και την εκτέλεση μεγάλων έργων στον τόπο τους.

Παρόλα αυτά, πολίτες και επιχειρηματίες, συγκέντρωσαν εισφορές 185 εκ. ευρώ με σκοπό να γίνει ανακατασκευή ή επισκευή κτισμάτων (κατοικιών, αποθηκών κλπ) καθώς και έργα υποδομής (ύδρευσης, αποχέτευσης κλπ). Σημαντική συμβολή ήταν αυτή της Κυπριακής Δημοκρατίας που ανέλαβε να ανακατασκευάσει το χωριό Μάκιστος και του ομίλου Βαρδινογιάννη που ανέλαβε την Αρτέμιδα.

Μέχρι στιγμής έχουν ανακατασκευαστεί ή επισκευαστεί όλα τα κτίσματα τα οποία δεν είχαν προβλήματα ιδιοκτησιών και θέματα με αυθαιρεσίες σε δασικές περιοχές. Έχει επισκευαστεί το οδικό δίκτυο όμως λόγω κατολισθήσεων των εδαφών χρήζει περαιτέρω επισκευής. Ακόμα ο όμιλος Margip έδωσε δωρεάν χιλιάδες ελιόδεντρα για να τα φυτέψουν οι παράγωγοι την Ηλείας.

Επιπλέον, η πρώην Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση είχε εκπονήσει ένα σχέδιο ανασυγκρότησης και ανάπτυξης των πυρόπληκτων περιοχών Ν. Ηλείας ύψους 1 δις ευρώ περίπου και το οποίο έχει κατατεθεί στα αρμόδια υπουργία προκειμένου να προωθηθεί στη βουλή και να γίνει νόμος του κράτους ώστε να υλοποιηθεί. Δυστυχώς όμως, η υλοποίηση του σχεδίου αυτού έχει παγώσει υπό το βάρος των δυσμενών οικονομικών συνθηκών, στις οποίες έχει περιέλθει η χώρα.

5^ο Κεφάλαιο

Η έρευνα

5.1 Μεθοδολογία έρευνας

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται η έρευνα που πραγματοποιήθηκε τόσο σε φορείς του Νομού Ηλείας, όσο και σε απλούς πολίτες, με σκοπό να ενημερωθούμε για τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007. Κατά πόσο ήταν παρόντες, για το αν καταστράφηκε κάποια περιουσία τους, κατά πόσο θεωρούν ότι οι αρχές έκαναν ότι μπορούσαν για να σώσουν κατοικημένες περιοχές και καλλιέργειες και φυσικά κατά πόσο πιστεύουν ότι το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020 θα βοηθήσει στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες.

Το δείγμα της έρευνας αποτελούν φορείς του Νομού Ηλείας και απλοί πολίτες. Πιο συγκεκριμένα έλαβαν μέρος 29 πολίτες και 28 πρόσωπα (υπάλληλοι ή αιρετοί) των Δήμων ή της Περιφερειακής Ενότητας του Νομού Ηλείας.

Όσο αφορά τα προβλήματα που αντιμετώπισε η σπουδάστρια κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου ήταν τα ακόλουθα:

- 1) Αρκετά άτομα ήταν αναλφάβητα με αποτέλεσμα να πρέπει να διαβάξει η ίδια το ερωτηματολόγιο.
- 2) Κάποιοι την αντιμετώπισαν με φόβο αλλά και με έχθρα, καθώς δεν ήταν σίγουροι για το αν θα διατηρηθεί η ανωνυμία τους.
- 3) Τέλος η σπουδάστρια αντιμετώπισε πολύ έντονα την αδιαφορία των πολιτών γιατί πίστευαν ότι το ερωτηματολόγιο αφορούσε τα πολιτικά δρώμενα.

5.2 Αποτελέσματα έρευνας

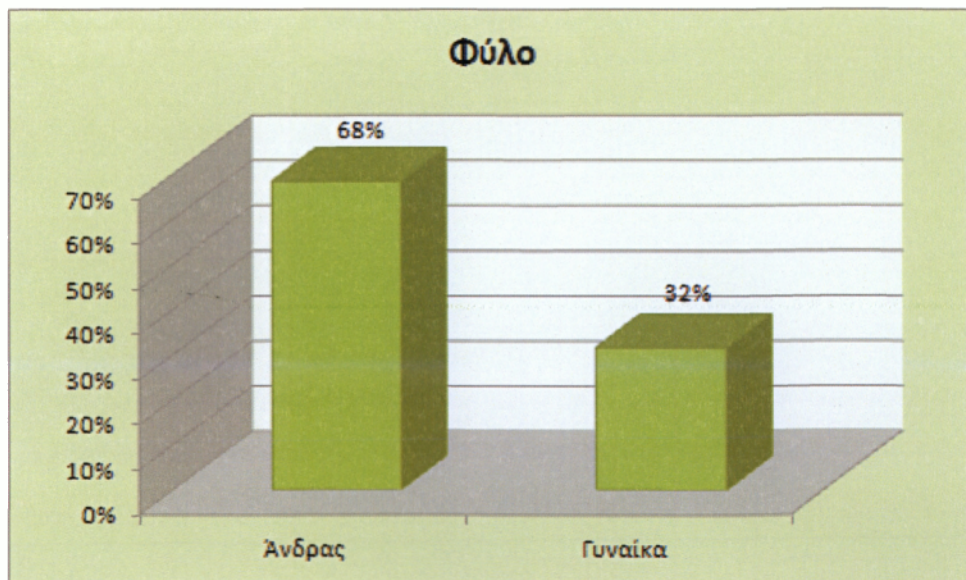
Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα που έχουν προκύψει έπειτα από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε τόσο σε πολίτες, όσο και σε φορείς του Νομού Ηλείας με αφορμή την καταστροφικές πυρκαγιές του 2007.

Τα αποτελέσματα εμφανίζονται τόσο σε πίνακες, όσο και διαγραμματικά.

5.2.1 Ταυτότητα ερωτώμενων

Πίνακας 5.1 Φύλο

Φύλο		
Άνδρας	39	68%
Γυναίκα	18	32%
	57	100%

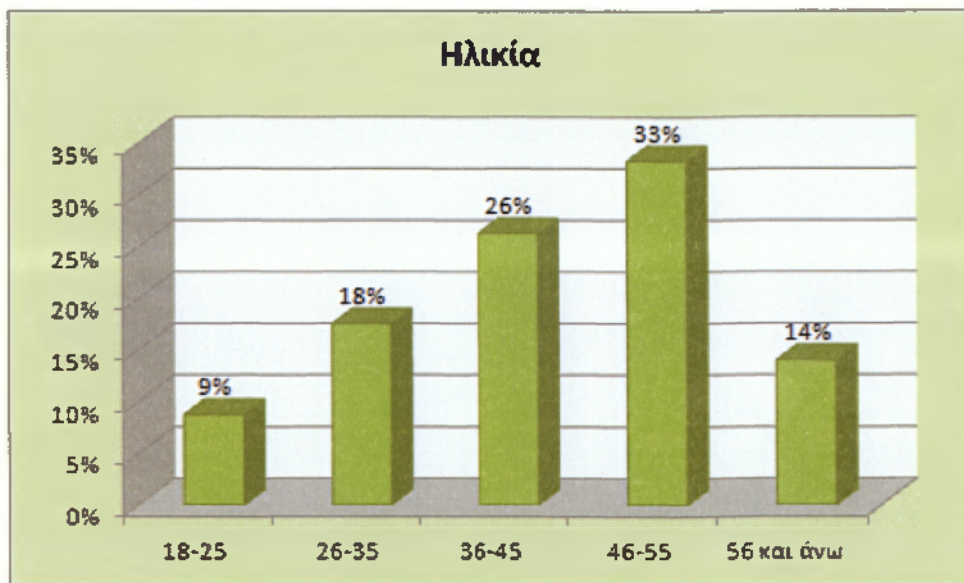

Διάγραμμα 5.1 Φύλο

Σύμφωνα με τον πίνακα 5.1 και το αντίστοιχο διάγραμμα, το 68% του δείγματος που έλαβε μέρος στην έρευνα, είναι άντρες.

Πίνακας 5.2 Ηλικία

Ηλικία		
18-25	5	9%
26-35	10	18%
36-45	15	26%
46-55	19	33%
56 και άνω	8	14%
	57	100%

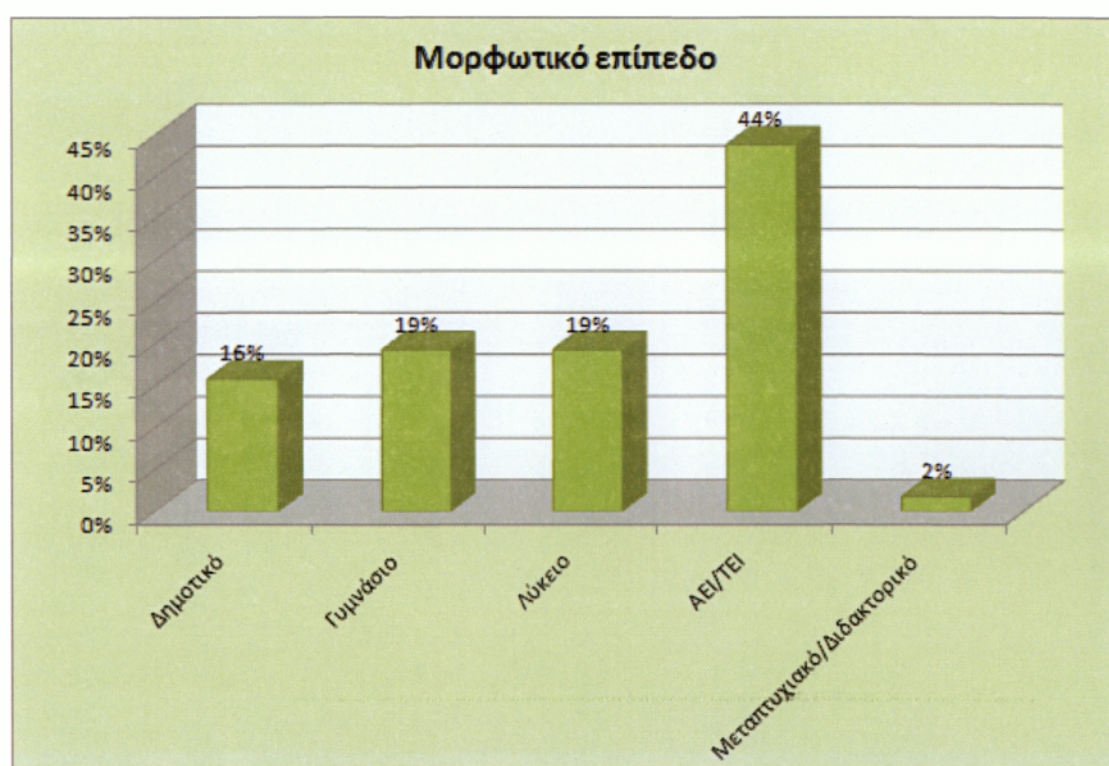

Διάγραμμα 5.2 Ηλικία

Από τα παραπάνω στοιχεία του πίνακα 5.2 και του αντίστοιχου διαγράμματος διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος (33%) είναι μεταξύ 46 και 55 ετών. Το 26% βρίσκεται σε ηλικία μεταξύ 36 και 45, το 18% είναι από 26 έως 35 ετών, το 14% είναι από 56 ετών και άνω και τέλος ένα 9% είναι μεταξύ 18 έως 25 ετών.

Πίνακας 5.3 Μορφωτικό επίπεδο

Μορφωτικό επίπεδο		
Δημοτικό	9	16%
Γυμνάσιο	11	19%
Λύκειο	11	19%
ΑΕΙ/ΤΕΙ	25	44%
Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό	1	2%
	57	100%

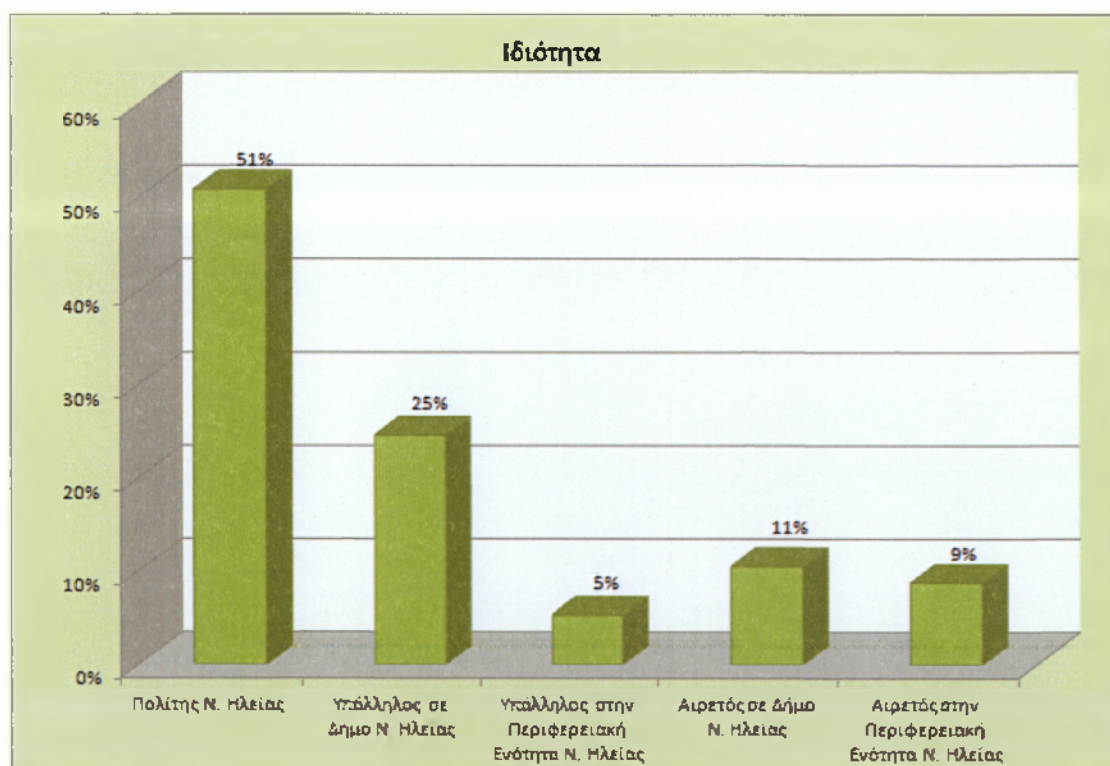

Διάγραμμα 5.3 Μορφωτικό επίπεδο

Με βάση τον πίνακα και το διάγραμμα 5.3 συμπεραίνουμε ότι σχεδόν οι μισοί που έλαβαν μέρος στην έρευνα (44%), είναι απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ. Ένα 19% είναι απόφοιτοι Λυκείου και το ίδιο ποσοστό μοιράζονται και οι απόφοιτοι Γυμνασίου. Το 16% του δείγματος είναι απόφοιτοι Δημοτικού και μόλις ένα 2% είναι κάτοχοι Μεταπτυχιακού / Διδακτορικού διπλώματος.

Πίνακας 5.4 Ιδιότητα

Ιδιότητα		
Πολίτης Ν. Ηλείας	29	51%
Υπάλληλος σε Δήμο Ν. Ηλείας	14	25%
Υπάλληλος στην Περιφερειακή Ενότητα Ν. Ηλείας	3	5%
Αιρετός σε Δήμο Ν. Ηλείας	6	11%
Αιρετός στην Περιφερειακή Ενότητα Ν. Ηλείας	5	9%
	57	100%

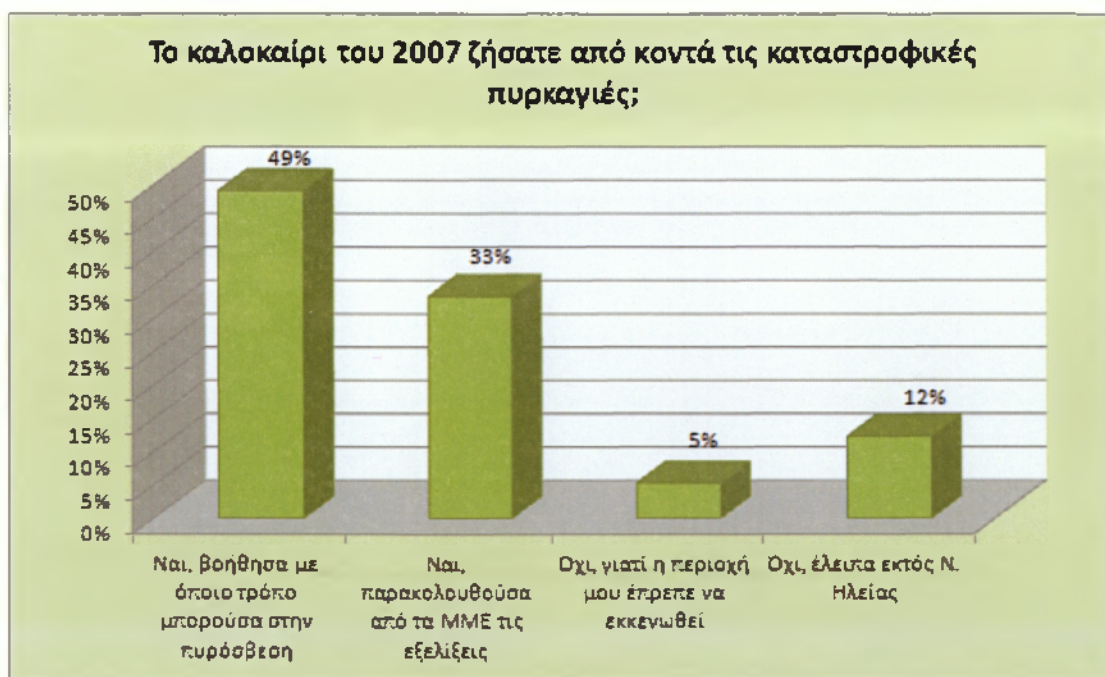
Διάγραμμα 5.4 Ιδιότητα

Ο πίνακας 5.4 και το αντίστοιχο διάγραμμα αφορούν την ιδιότητα του δείγματος που έλαβε μέρος στην έρευνα. Σύμφωνα λοιπόν με τα παραπάνω στοιχεία, οι μισοί που έλαβαν μέρος στην έρευνα (51%) είναι πολίτες του Νομού Ηλείας. Το 25% του δείγματος είναι υπάλληλοι σε Δήμο του Νομού Ηλείας, το 5% είναι υπάλληλοι στην Περιφερειακή Ενότητα του Νομού Ηλείας, 11% του δείγματος είναι αιρετοί σε Δήμο του Νομού Ηλείας και το υπόλοιπο 9% είναι αιρετοί στην Περιφερειακή Ενότητα του Νομού Ηλείας.

5.2.2 Φυσική καταστροφή : Εμπειρία, Αξιολόγηση φορέων

Πίνακας 5.5 Συμμετοχή στην πυρόσβεση

Το καλοκαίρι του 2007 ζήσατε από κοντά τις καταστροφικές πυρκαγιές;		
Ναι, βοήθησα με όποιο τρόπο μπορούσα στην πυρόσβεση	28	49%
Ναι, παρακολουθούσα από τα ΜΜΕ τις εξελίξεις	19	33%
Όχι, γιατί η περιοχή μου έπρεπε να εκκενωθεί	3	5%
Όχι, έλειπα εκτός Ν. Ηλείας	7	12%
	57	100%

Διάγραμμα 5.5 Συμμετοχή στην πυρόσβεση

Στην ερώτηση εάν το δείγμα που έλαβε μέρος στην έρευνα, έζησε από κοντά τις καταστροφικές πυρκαγιές του 2007, ο πίνακας 5.5 και το αντίστοιχο διάγραμμα, μας δίνει τις απαντήσεις. Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι το 49% του δείγματος τις έζησε από κοντά και μάλιστα βοήθησε με όποιο τρόπο μπορούσε στην πυρόσβεση. Το 33% παρακολούθησε τις εξελίξεις από τα ΜΜΕ, το 5% δεν έζησε από κοντά τις πυρκαγιές γιατί η περιοχή του έπρεπε να εκκενωθεί και το υπόλοιπο 12% έλλειπε εκτός Νομού Ηλείας.

Πίνακας 5.6 Κήρυξη περιοχής ως πυρόπληκτη

Η περιοχή όπου κατοικείτε έχει κηρυχτεί ως πυρόπληκτη;		
Ναι	44	77%
Όχι	13	23%
	57	100%

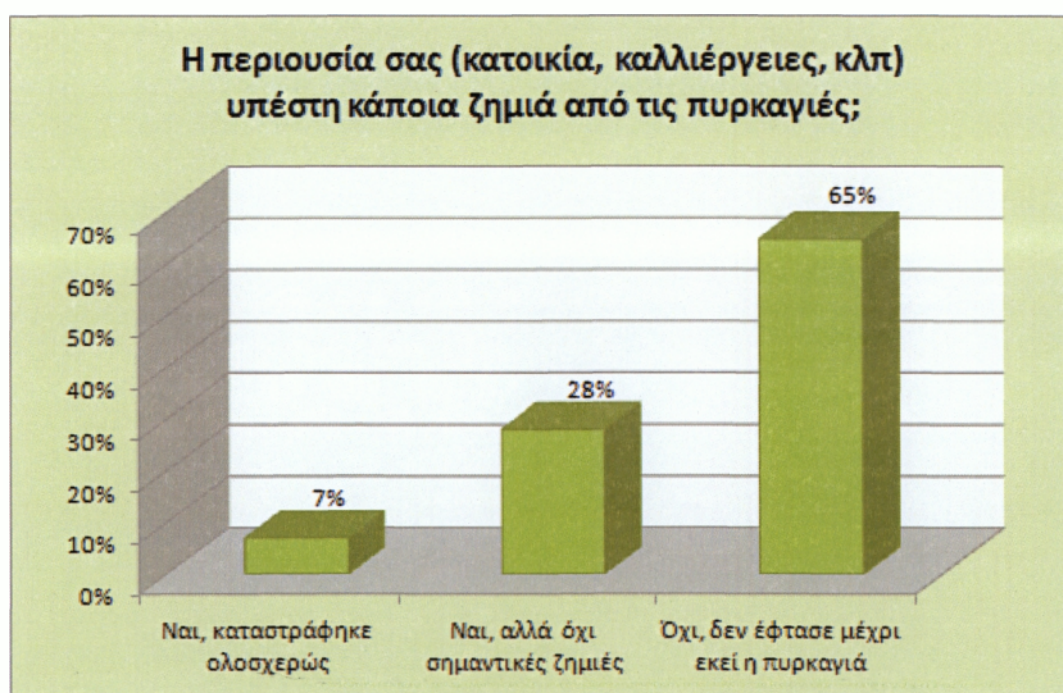

Διάγραμμα 5.6 Κήρυξη περιοχής ως πυρόπληκτη

Από τον παραπάνω πίνακα και διάγραμμα, διαπιστώνουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος που έλαβε μέρος στην έρευνα (77%), ζει σε περιοχή που έχει κηρυχτεί ως πυρόπληκτη.

Πίνακας 5.7 Καταστροφή περιουσιών από πυρκαγιές

Η περιουσία σας (κατοικία, καλλιέργειες, κλπ) υπέστη κάποια ζημιά από τις πυρκαγιές;		
Ναι, καταστράφηκε ολοσχερώς	4	7%
Ναι, αλλά όχι σημαντικές ζημιές	16	28%
Όχι, δεν έφτασε μέχρι εκεί η πυρκαγιά	37	65%
	57	100%

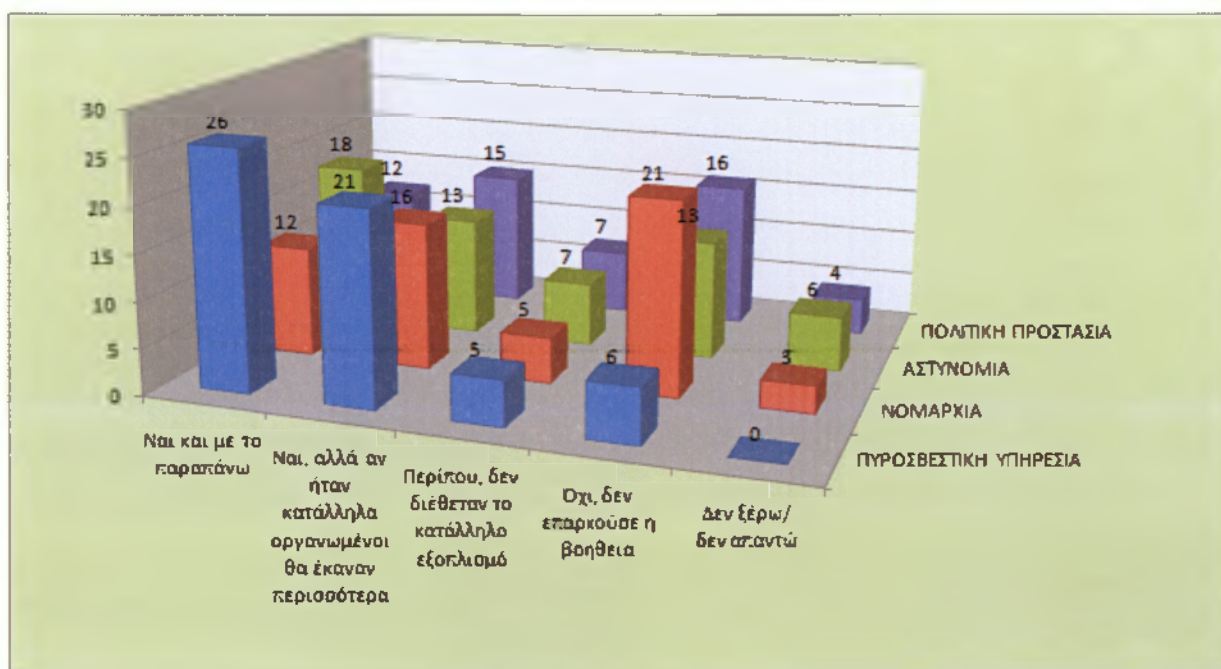

Διάγραμμα 5.7 Καταστροφή περιουσιών από πυρκαγιές

Στην ερώτηση σχετικά με το αν υπέστη κάποια ζημιά η περιουσία (κατοικία, καλλιέργειες, κλπ) του δείγματος που έλαβε μέρος στην έρευνα, το μεγαλύτερο ποσοστό (65%) δηλώνει ότι δεν έπαθε η περιουσία του ζημιά, γιατί δεν έφτασε μέχρι εκεί η πυρκαγιά. Το 28% δήλωσε ότι η περιουσία του υπέστη ζημιές αλλά όχι σημαντικές και το υπόλοιπο 7% δήλωσε ότι η περιουσία του καταστράφηκε ολοσχερώς.

Πίνακας 5.8 Παρουσία τοπικών αρχών στις πυρκαγιές

Πιστεύετε ότι οι αρχές έκαναν ότι μπορούσαν για να σώσουν κατοικημένες περιοχές και καλλιέργειες;				
	ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
Ναι και με το παραπάνω	26	12	18	12
Ναι, αλλά αν ήταν κατάλληλα οργανωμένοι θα έκαναν περισσότερα	21	16	13	15
Περίπου, δεν διέθεταν το κατάλληλο εξοπλισμό	5	5	7	7
Όχι, δεν επαρκούσε η βοήθεια	6	21	13	16
Δεν ξέρω/ δεν απαντώ	0	3	6	4

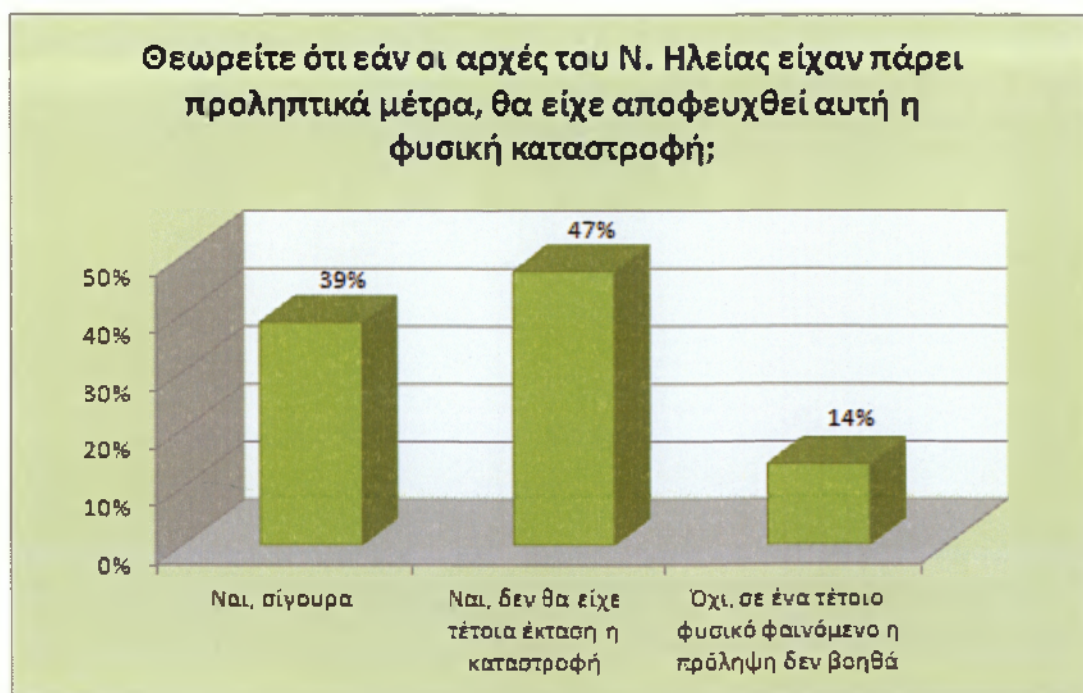
Διάγραμμα 5.8 Παρουσία τοπικών αρχών στις πυρκαγιές

Ο πίνακας 5.8 και το αντίστοιχο διάγραμμα, μας πληροφορεί για την άποψη του δείγματος όσο αφορά την παρουσία των τοπικών αρχών στις πυρκαγιές. Οι περισσότεροι θεωρούν ότι η Πυροσβεστική Υπηρεσία έκανε ότι μπορούσε για να

σώσει τις κατοικημένες περιοχές και καλλιέργειες και με το παραπάνω. Το ίδιο πιστεύουν οι περισσότεροι και για την Αστυνομία, σε αντίθεση με την Νομαρχία και την Πολιτική Προστασία που θεωρούν ότι η βοήθειά τους δεν επαρκούσε.

Πίνακας 5.9 Λήψη προληπτικών μέτρων

Θεωρείτε ότι εάν οι αρχές του Ν. Ηλείας είχαν πάρει προληπτικά μέτρα, θα είχε αποφευχθεί αυτή η φυσική καταστροφή;		
Ναι, σίγουρα	22	39%
Ναι, δεν θα είχε τέτοια έκταση η καταστροφή	27	47%
Όχι, σε ένα τέτοιο φυσικό φαινόμενο η πρόληψη δεν βοηθά	8	14%
	57	100%

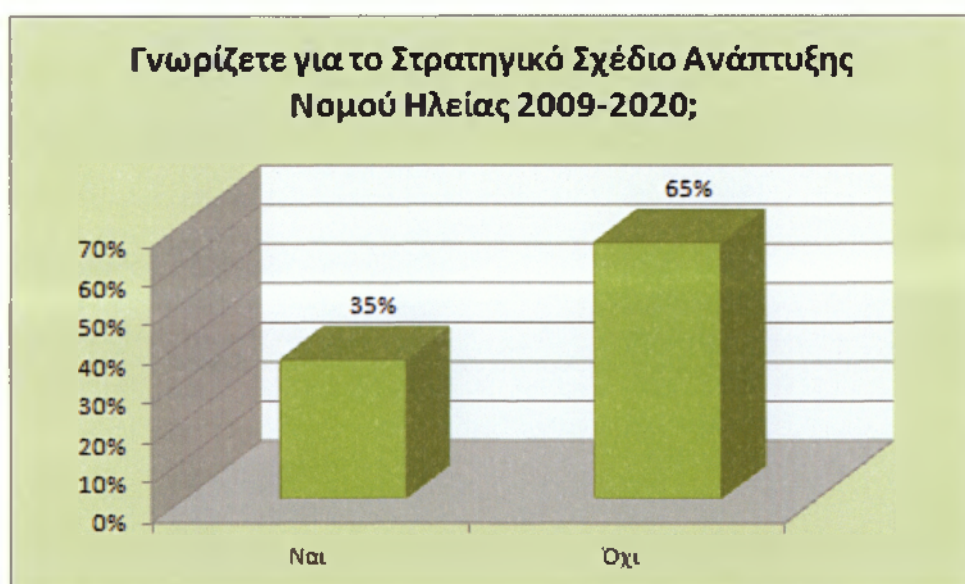
Διάγραμμα 5.9 Λήψη προληπτικών μέτρων

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα και διάγραμμα, το 47% του δείγματος θεωρεί ότι εάν οι αρχές του Νομού Ηλείας είχαν πάρει προληπτικά μέτρα, δεν θα είχε τέτοια έκταση η καταστροφή. Το 39% θεωρεί ότι εάν οι αρχές είχαν πάρει προληπτικά μέτρα, σίγουρα δεν θα είχε γίνει καμία καταστροφή, ενώ το υπόλοιπο 14% πιστεύει ότι σε ένα τέτοιο φαινόμενο η πρόληψη δεν βοηθά.

5.2.3 Ανασυγκρότηση πορόπληκτων περιοχών

Πίνακας 5.10 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020

Γνωρίζετε για το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020;		
Ναι	20	35%
Όχι	37	65%
	57	100%

Διάγραμμα 5.10 Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020

Στην ερώτηση σχετικά με το αν το δείγμα που έλαβε μέρος στην έρευνα γνωρίζει για το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020, το 65% απάντησε αρνητικά και μόνο το 35% το γνωρίζει.

Πίνακας 5.11 Συμβολή Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020

Εάν ναι, πιστεύετε ότι το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020 θα βοηθήσει στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες;		
Ναι, σίγουρα	10	50%
Ναι, αλλά δεν θα βοηθήσει πλήρως	3	15%
Όχι, τα περισσότερα σχέδια – άξονες δεν θα υλοποιηθούν	7	35%
Όχι, καθόλου	0	0%
	20	100%

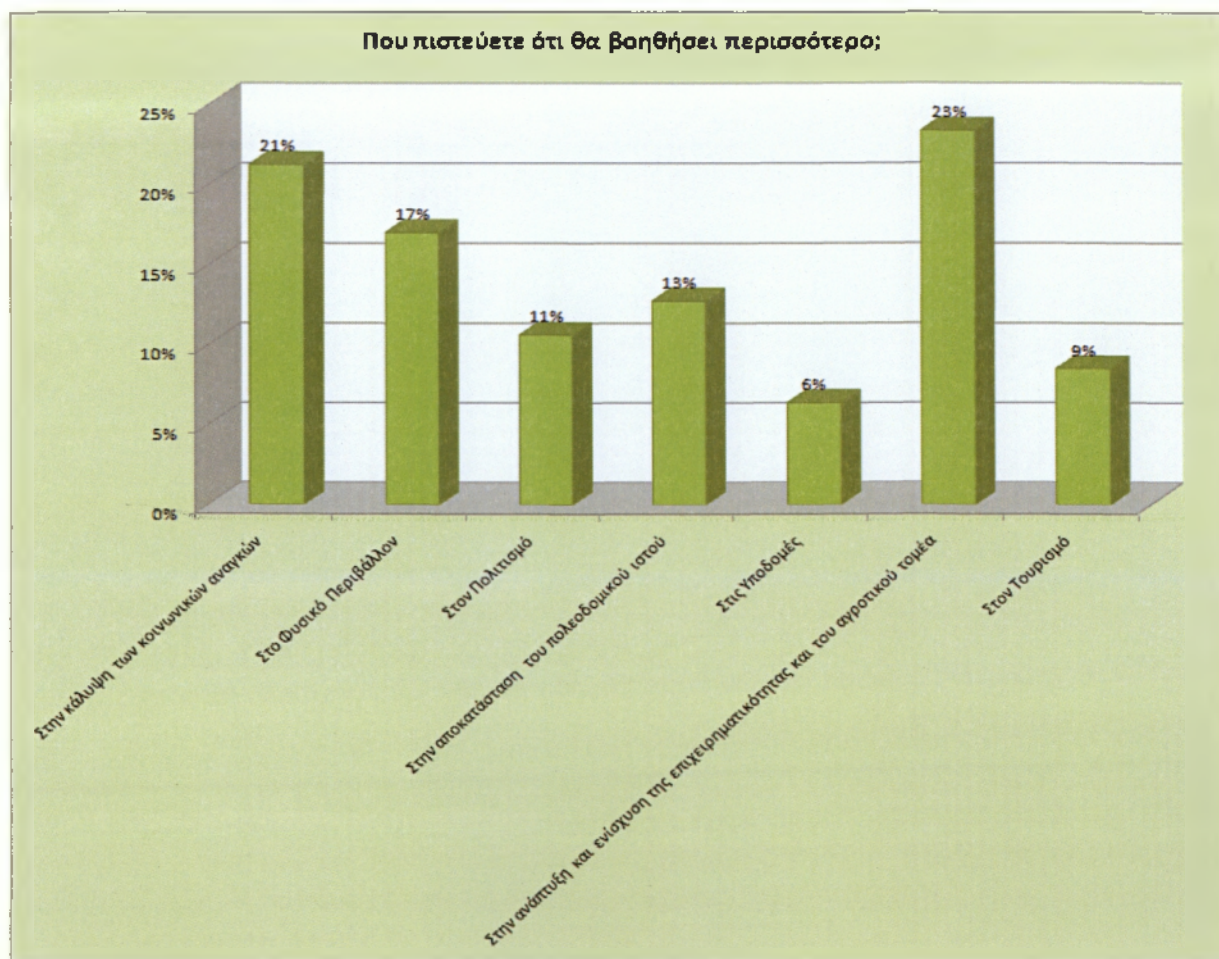

Διάγραμμα 5.11 Συμβολή Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020

Στην ερώτηση για το εάν το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020 θα βοηθήσει στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες, το 50% πιστεύει ότι θα βοηθήσει σίγουρα. Το 15% πιστεύει ότι θα βοηθήσει αλλά όχι πλήρως και το υπόλοιπο 35% θεωρεί ότι δεν θα βοηθήσει και ότι τα περισσότερα σχέδια – άξονες δεν θα υλοποιηθούν.

**Πίνακας 5.12 Τομείς που μπορεί να βοηθήσει περισσότερο το Στρατηγικό Σχέδιο
Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020**

Που πιστεύετε ότι θα βοηθήσει περισσότερο;		
Στην κάλυψη των κοινωνικών αναγκών	10	21%
Στο Φυσικό Περιβάλλον	8	17%
Στον Πολιτισμό	5	11%
Στην αποκατάσταση του πολεοδομικού ιστού	6	13%
Στις Υποδομές	3	6%
Στην ανάπτυξη και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του αγροτικού τομέα	11	23%
Στον Τουρισμό	4	9%
	47	100%

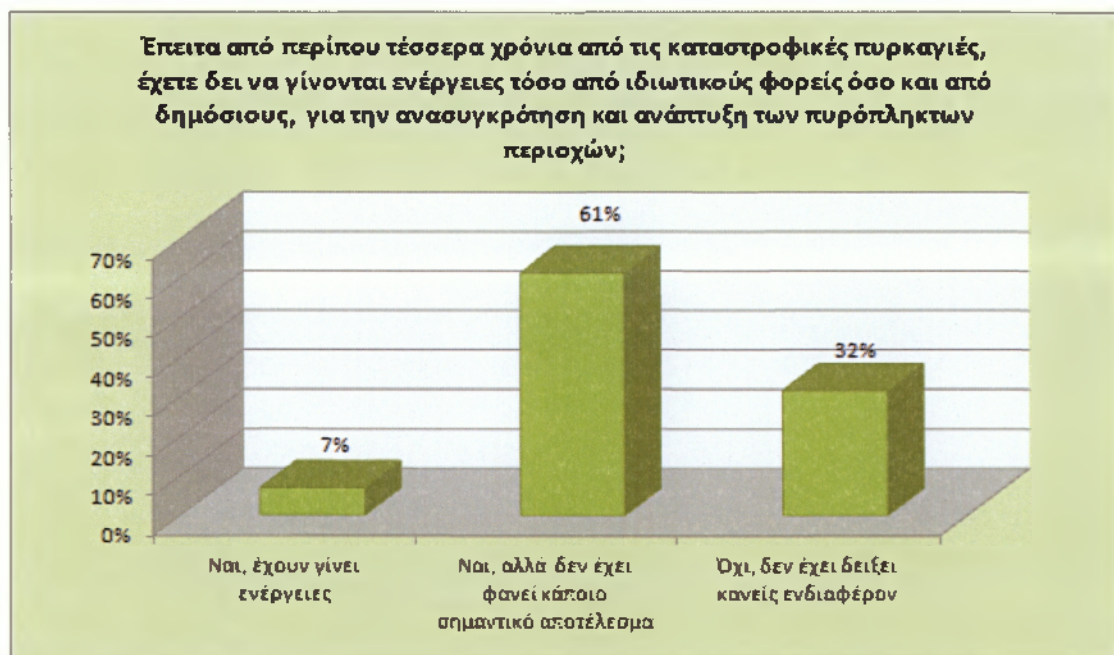

**Διάγραμμα 5.12 Τομείς που μπορεί να βοηθήσει περισσότερο το Στρατηγικό
Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020**

Όσο αφορά τους τομείς που μπορεί να βοηθήσει περισσότερο το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020, το 23% θεωρεί ότι θα βοηθήσει στην ανάπτυξη και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του αγροτικού τομέα, το 21% στην κάλυψη των κοινωνικών αναγκών, το 17% στο φυσικό περιβάλλον και το 13% στην αποκατάσταση του πολεοδομικού ιστού. Ακολουθούν ο τομέας του πολιτισμού σύμφωνα με το 11% του δείγματος, ο τουρισμός σύμφωνα με το 9% και τέλος το 6% του δείγματος πιστεύει ότι το Σχέδιο θα βοηθήσει στις υποδομές.

Πίνακας 5.13 Ενέργειες από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς

Έπειτα από περίπου τέσσερα χρόνια από τις καταστροφικές πυρκαγιές, έχετε δει να γίνονται ενέργειες τόσο από ιδιωτικούς φορείς όσο και από δημόσιους, για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των πυρόπληκτων περιοχών;		
Ναι, έχουν γίνει ενέργειες	4	7%
Ναι, αλλά δεν έχει φανεί κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα	35	61%
Όχι, δεν έχει δείξει κανείς ενδιαφέρον	18	32%
	57	100%

Διάγραμμα 5.13 Ενέργειες από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς

Ο πίνακας 5.13 και το αντίστοιχο διάγραμμα, μας πληροφορεί για την άποψη του δείγματος σχετικά με τις ενέργειες τόσο των ιδιωτικών φορέων όσο και των δημοσίων, για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των πυρόπληκτων περιοχών. Διαπιστώνουμε ότι το 61% του δείγματος δηλώνει ότι έχει δει να γίνονται ενέργειες από φορείς, αλλά δεν έχει φανεί κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα. Το 32% δηλώνει ότι κανένας φορέας δεν έχει δείξει ενδιαφέρον και το υπόλοιπο 7% θεωρεί ότι έχουν γίνει ενέργειες από φορείς.

Συμπεράσματα

Από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην παρούσα πτυχιακή εργασία, προκύπτουν κάποια χρήσιμα συμπεράσματα τα οποία παραθέτονται παρακάτω.

Αυτό που αποκομίσαμε τόσο από τους απλούς πολίτες του Νομού Ηλείας, όσο και από υπαλλήλους και αιρετούς των Δήμων και της Περιφερειακής Ενότητας του Νομού Ηλείας, είναι ότι είναι αρκετά απογοητευμένοι από τις καταστροφικές συνέπειες των πυρκαγιών του 2007 και ότι θεωρούν πως θα μπορούσαν να είχαν αποφευχθεί τα χειρότερα.

Δυστυχώς πολλοί από τους πολίτες, τους υπαλλήλους και τους αιρετούς που έλαβαν μέρος στην έρευνα, ζουν σε περιοχή που έχει κηρυχτεί ως πυρόπληκτη, αλλά η παρουσία των περισσοτέρων δεν έπαθε κάποια ζημιά, γιατί δεν έφτασε μέχρι εκεί η πυρκαγιά.

Προς τιμήν τους είναι ότι οι περισσότεροι που έζησαν από κοντά τις πυρκαγιές, βοήθησαν με όποιο τρόπο μπορούσαν στην πυρόσβεση.

Η δυσαρέσκειά τους για τις αρχές του Νομού Ηλείας είναι εμφανής, καθώς θεωρούν ότι εάν είχαν πάρει προληπτικά μέτρα, δεν θα είχε τέτοια έκταση η καταστροφή. Παρόλα αυτά θεωρούν ότι η Πυροσβεστική Υπηρεσία έκανε ότι μπορούσε για να σώσει τις κατοικημένες περιοχές και καλλιέργειες και με το παραπάνω. Το ίδιο πιστεύουν οι περισσότεροι και για την Αστυνομία, σε αντίθεση όμως με την Νομαρχία και την Πολιτική Προστασία που θεωρούν ότι η βοήθειά τους δεν επαρκούσε.

Όσο αφορά το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020, δεν πιστεύουν όλοι ότι θα βοηθήσει στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες. Και όσο για τον τομέα που θεωρούν ότι το Σχέδιο αυτό θα βοηθήσει περισσότερο, αυτός είναι η ανάπτυξη και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του αγροτικού τομέα.

Κλείνοντας, σχετικά με τις ενέργειες τόσο των ιδιωτικών φορέων όσο και των δημοσίων, για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των πυρόπληκτων περιοχών, οι περισσότεροι έχουν δει να γίνονται ενέργειες από φορείς, αλλά δεν έχει φανεί ακόμα κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα.

Ας ελπίσουμε ότι αυτή η δυσαρέσκεια των περισσοτέρων πολιτών, υπαλλήλων και αιρετών, δεν θα βγει αληθινή και ότι το Στρατηγικό Σχέδιο που έχει συνταχθεί στον Νομό Ηλείας, θα έχει αποτέλεσμα και θα συμβάλλει ουσιαστικά στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες. Δυστυχώς όμως, λόγω της οικονομικής κατάστασης της χώρας μας δεν έχουν καταφέρει να υλοποιηθούν ακόμα όλες οι δράσεις του Στρατηγικού Σχεδίου, και οι κίνδυνοι που απορρέουν από αυτή την κατάσταση μπορεί να είναι ολοκληρωτικοί για το κοινωνικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό ιστό της Ηλείας.

Ελπιδοφόρο μήνυμα δίνουν απλοί πολίτες και επιχειρηματίες, οι οποίοι συνεισφέρουν οικονομικά με σκοπό να γίνει η ανασυγκρότηση των περιοχών (κατοικιών, αποθηκών, καλλιέργειών κλπ) καθώς και να υλοποιηθούν έργα υποδομής (ύδρευσης, αποχέτευσης κλπ). Τόσο η Κυπριακή Δημοκρατία, όσο και οι όμιλοι Βαρδινογιάννη και Marfin, δείχνοντας τον ανθρώπινο χαρακτήρα τους, αποτελούν παραδείγματα προς μίμηση για όλους μας.

Βιβλιογραφία

1. **Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, (2010)**, «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση δασικών πυρκαγιών», <http://www.gscpr.gr>, ημερομηνία δημοσίευσης 16/03/2010.
2. **Γεωπονική Σχολή (2007)**, «Μελέτη Αποκατάστασης και Ανάπτυξης του Αγροτικού τομέα – των Δασών και της προστασίας του περιβάλλοντος στις πυρόπληκτες περιοχές», Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
3. **Διαμαντής, Ν., (2011)**, «Η Πολιτική Προστασία στη νέα αυτοδιοικητική δομή της χώρας (Καλλικράτης)», Διεθνής Έκθεση Πολιτικής Προστασίας, Ασφάλειας Πυρασφάλειας και Ειδικού εξοπλισμού ΟΤΑ, <http://blog.interaigis.gr/?p=1684>, 24/05/11.
4. **Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (2001)**
5. **Ηλεκτική Α.Ε. - Ινστιτούτο Περιφερειακής Ανάπτυξης, (2008)**, «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2007 – 2020», Αθήνα.
6. **Μπαλούτσος, Γ., (2005)**, «Φυσικοί κίνδυνοι και φυσικές καταστροφές», Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων & Τεχνολογίας Δασικών Προϊόντων Αθηνών, Αθήνα.
7. **Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ηλείας, (2009)**, «Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ηλείας 2009 – 2020», Ειδικό τεύχος, Σχεδιασμός για τις Πυρόπληκτες Περιοχές, Πύργος.
8. **Ν. 3013/2002**, «Περί αναβάθμισης της Πολιτικής Προστασίας και λοιπές διατάξεις», ΦΕΚ 102, τεύχος Α'.
9. Σύσταση – συγκρότηση Δήμων, Περιφερειών και Αποκεντρωμένης Διοίκησης, πρόγραμμα Καλλικράτης, Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο

Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Απρίλιος 2010.

10. A scientific journey to Natural Hazards and Disasters, <http://shieldproject.org/index.php>, «Φυσικοί κίνδυνοι: Γενικές πληροφορίες»
11. A scientific journey to Natural Hazards and Disasters, <http://shieldproject.org/1.php>, «Φυσικοί κίνδυνοι: Πυρκαγιές»
12. «Φυσικός κίνδυνος», <http://el.wikipedia.org>
13. **1299/7-4-2003** έγκριση Υπουργού Εσωτερικών του γενικού σχεδίου Πολιτικής Προστασίας «Ξενοκράτης», ΦΕΚ 423, τεύχος Β'.

Παράρτημα Ι - Πραγματικός πληθυσμός 1991 & 2001

Ομάδες ηλικιών	1991 Πραγματικός Πληθυσμός			2001 Πραγματικός Πληθυσμός		
	Σύνολο	Άρρενες	Θήλυς	Σύνολο	Άρρενες	Θήλυς
Σύνολο	179429	90545	88884	193288	99305	93983
0-4	10354	5388	4966	8959	4614	4345
5-9	12912	6657	6255	10096	5267	4829
10-14	13768	7045	6723	11583	6249	5334
15-19	12628	6284	6344	13081	6909	6172
20-24	11856	6176	5680	13734	7457	6277
25-29	11415	5811	5604	14153	7500	6653
30-34	12422	6487	5935	14487	7592	6895
35-39	11068	5973	5095	23346	6985	6361
40-44	11010	5864	5146	13807	7347	6460
45-49	8697	4571	4126	12206	6500	5706
50-54	10627	5272	5355	11957	6302	5655
55-59	11240	5632	5608	9188	4623	4565
60-64	11436	5719	5717	11068	5357	5711
65-69	9123	4242	4881	11750	5668	6082
70-74	6998	3210	3788	10215	4890	5325
75-79	6402	2904	3498	6688	2987	3701
80-84	4798	2209	2580	3882	1706	2176
85+	2684	1101	1583	3088	1352	1736

Παράρτημα II - Ερωτηματολόγιο

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΩΤΩΜΕΝΩΝ

1) Φύλλο

Ανδρας

Γυναίκα

2) Ηλικία

18-25

26-35

36-45

46-55

56 και άνω

3)Μορφωτικό επίπεδο

Δημοτικό

Γυμνάσιο

Λύκειο

ΑΕΙ/ΤΕΙ

Μεταπτυχιακό/Διδακτορικό

4) Ιδιότητα

Πολίτης Ν. Ηλείας

Υπάλληλος σε Δήμο Ν. Ηλείας

Υπάλληλος στην Περιφερειακή Ενότητα Ν. Ηλείας

Αιρετός σε Δήμο Ν. Ηλείας

Αιρετός στην Περιφερειακή Ενότητα Ν. Ηλείας

B. ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ : ΕΜΠΕΙΡΙΑ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΡΕΩΝ

5) Το καλοκαίρι του 2007 ζήσατε από κοντά τις καταστροφικές πυρκαγιές;

Ναι, βοήθησα με όποιο τρόπο μπορούσα στην πυρόσβεση

Ναι, παρακολουθούσα από τα ΜΜΕ τις εξελίξεις

Όχι, γιατί η περιοχή μου έπρεπε να εκκενωθεί

Όχι, έλειπα εκτός Ν. Ηλείας

6) Η περιοχή όπου κατοικείτε έχει κηρυχτεί ως πυρόπληκτη;

Ναι

Όχι

7) Η περιουσία σας (κατοικία, καλλιέργειες, κλπ) υπέστη κάποια ζημιά από τις πυρκαγιές;

Ναι, καταστράφηκε ολοσχερώς

Ναι, αλλά όχι σημαντικές ζημιές

Όχι, δεν έφτασε μέχρι εκεί η πυρκαγιά

8) Πιστεύετε ότι οι αρχές έκαναν ότι μπορούσαν για να σώσουν κατοικημένες περιοχές και καλλιέργειες;

	ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ	ΝΟΜΑΡΧΙΑ	ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ	ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ
Ναι και με το παραπάνω				
Ναι, αλλά αν ήταν κατάλληλα οργανωμένοι θα έκαναν περισσότερα				
Περίπου, δεν διέθεταν το κατάλληλο εξοπλισμό				
Όχι, δεν επαρκούσε η βοήθεια				
Δεν ξέρω/ δεν απαντώ				

9) Θεωρείτε ότι εάν οι αρχές του Ν. Ηλείας είχαν πάρει προληπτικά μέτρα, θα είχε αποφευχθεί αυτή η φυσική καταστροφή;

- Ναι, σίγουρα
- Ναι, δεν θα είχε τέτοια έκταση η καταστροφή
- Όχι, σε ένα τέτοιο φυσικό φαινόμενο η πρόληψη δεν βοηθά

Γ. ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΠΥΡΟΠΛΗΚΤΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

10) Γνωρίζετε για το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020;

- Ναι
- Όχι

11) Εάν ναι, πιστεύετε ότι το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης Νομού Ηλείας 2009-2020 θα βοηθήσει στην ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των περιοχών που κηρύχθηκαν πυρόπληκτες;

- Ναι, σίγουρα
- Ναι, αλλά δεν θα βοηθήσει πλήρως
- Όχι, τα περισσότερα σχέδια – άξονες δεν θα υλοποιηθούν
- Όχι, καθόλου

12) Που πιστεύετε ότι θα βοηθήσει περισσότερο;

- Στην κάλυψη των κοινωνικών αναγκών
- Στο Φυσικό Περιβάλλον
- Στον Πολιτισμό
- Στην αποκατάσταση του πολεοδομικού ιστού
- Στις Υποδομές
- Στην ανάπτυξη και ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του αγροτικού τομέα
- Στον Τουρισμό

13) Έπειτα από περίπου τέσσερα χρόνια από τις καταστροφικές πυρκαγιές, έχετε δει να γίνονται ενέργειες τόσο από ιδιωτικούς φορείς όσο και από δημόσιους, για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη των πυρόπληκτων περιοχών;

- Ναι, έχουν γίνει ενέργειες
- Ναι, αλλά δεν έχει φανεί κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα
- Όχι, δεν έχει δείξει κανείς ενδιαφέρον

Ευχαριστούμε πολύ για την συνεργασία!